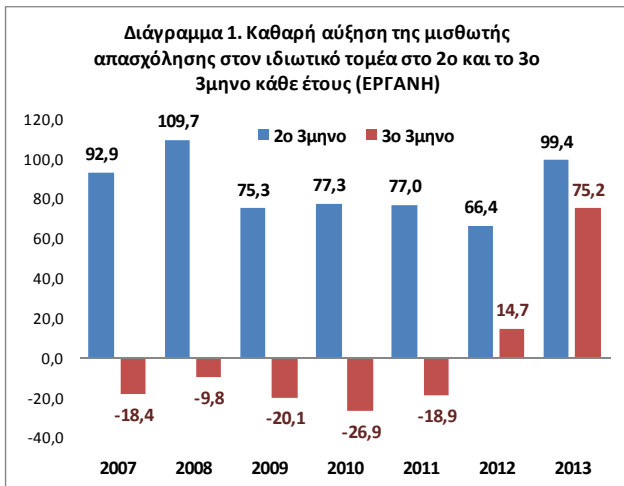

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ
Ελληνική Οικονομία

Στην περίοδο Μαΐου-Οκτωβρίου 2013 έχουν σημειωθεί στην Ελλάδα πολύ σημαντικές ευνοϊκές εξελίξεις σε βασικούς τομείς της οικονομίας που δείχνουν με μεγάλη τώρα ευκρίνεια τα ακόλουθα:

α) Την ουσιαστική βελτίωση της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης στη χώρα με αποτέλεσμα την ταχεία επιβράδυνση της πτώσης του ΑΕΠ το 2013 σε ποσοστό κάτω του -3,7% και την αναμφισβήτητη βελτίωση των προοπτικών ανάκαμψης της οικονομίας της χώρας από το 2014. Η πιο αξιοσημείωτη εξέλιξη όσον αφορά τις εξελίξεις στην πραγματική οικονομία ήταν η σημαντική αύξηση σε ετήσια βάση της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα στο 9μηνο.2013 (Διάγραμμα 1).

β) Την αξιοσημείωτη περαιτέρω βελτίωση της πορείας της δημοσιονομικής προσαρμογής το 2013, με βάση τα στοιχεία εκτέλεσης του Π2013 στο 9μηνο Ιαν.-Σεπτ.2013, μετά την πολύ καλύτερη από ότι είχε προγραμματιστεί εκτέλεση του Π2012 (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Εκτέλεση Π2013 στο 9μηνο Ιαν.-Σεπτ.2013

	9μηνο 2012	9μηνο 2013	% Αύξηση 9μήνου 2013	Απόκλιση από τον στόχο 9μήνου 2013	Στόχος για % μεταβολή το 2013 ΜΠΔΣ 2013 2016
Καθαρά Έσοδα Τα.Π.	34.143	33.208	-2,7%	-137	-3,3%
Πρωτογενείς δαπάνες Τα.Π.	34.835	32.260	-7,4%	-1.623	-4,2%
Πρωτογενές Ισοζύγιο Κεντρ. Κυβ.	-2.069	1.123	-154,3%	3.997	-41,0%
Πρωτογενές Ισοζύγιο Τα.Π.	-1.844	-124	-93,3%	1.750	-31,8%
Συνολικό Ισοζύγιο Κεντρ. Κυβέρν.	-12.719	-4.168	-67,2%	4.106	-46,2%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

γ) Την επίτευξη εντυπωσιακής προόδου σε όλους τους τομείς του προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, με πιο πρόσφατα παραδείγματα την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του χρηματοοικονομικού συστήματος της χώρας, μέρος της οποίας αποτελεί η υλοποίηση με μεγάλη επιτυχία του προγράμματος ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών και την προώθηση τώρα με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς και της εκ βάθρων

μεταρρύθμισης του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου λειτουργίας του δημόσιου τομέα της χώρας. Μάλιστα, στους τελευταίους 4-μήνες παρατηρείται αξιοσημείωτη βελτίωση του βαθμού εισπραξιμότητας των δημοσίων εσόδων και ιδιαίτερα των εισφορών στα ασφαλιστικά ταμεία.

δ) Την εντυπωσιακή βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας, καθώς και του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου λειτουργίας της οικονομίας, που την καθιστούν ήδη προνομιακή χώρα εγκατάστασης επιχειρήσεων και προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων (εγχώριων και ξένων) σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας.

Τα ανωτέρω έχουν γίνει ήδη αντιληπτά και σε μεγάλο βαθμό αποδεκτά από τους επενδυτές διεθνώς, οι οποίοι τους τελευταίους μήνες τοποθετούν σημαντικά επενδυτικά κεφάλαια στη χώρα. Αποτέλεσμα της μεγάλης εισροής κεφαλαίων ήταν η άνετη ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών από τον ιδιωτικό τομέα και στη συνέχεια οι εντυπωσιακές εξελίξεις στις αγορές ελληνικών κρατικών ομολόγων και στο ελληνικό χρηματιστήριο. Σημειώνεται δε, η δραστική μείωση του spread των ελληνικών 10ετών κρατικών ομολόγων έναντι των αντίστοιχων γερμανικών στα 650 bps την 15.10.2013 (χαμηλότερο επίπεδο από τον Οκτ.2010), και η εντυπωσιακή άνοδος της Γενικού Δείκτη Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών στις 1120 μον., από κάτω των 500 μον. που διαμορφωνόταν ο δείκτης και άνω των 3000 bps το spread στην κορύφωση της κρίσης.

Ωστόσο, οι θετικές αυτές εξελίξεις δεν φαίνεται να λαμβάνονται υπόψη από τα στελέχη της Τρόικας και από πολλούς εγχώριους αναλυτές. Τις τελευταίες ημέρες, αντίθετα, διακινούνται παντελώς αστήρικτα σενάρια που συμποσούνται στα ακόλουθα: α) Επίκειται νέο «κούρεμα» του ελληνικού δημοσίου χρέους. β) Επίκειται επίσης «κούρεμα» και των καταθέσεων, πιθανότατα κατά 10%. γ) Για την υλοποίηση του προγράμματος προσαρμογής όπως έχει σχεδιαστεί απαιτούνται νέα μέτρα ύψους € 6,4 δις στην περίοδο 2014-2016. Όλα αυτά προκύπτουν από την ερμηνεία αποσπασμάτων που αναφέρονται στην Ελλάδα και που συμπεριλαμβάνονται στην δημνιαία Έκθεση του ΔΝΤ (Οκτ.2013) για τις Δημοσιονομικές Εξελίξεις στην Παγκόσμια Οικονομία. Στην Έκθεση αυτή, μεταξύ άλλων, γίνονται οι ακόλουθες αναφορές:

α) «Ένα ισοσκελισμένο πρωτογενές ισοζύγιο εκτιμάται για το 2013. Η επιπλέον προσαρμογή έως το 2016 θα απαιτήσει νέα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των αυξημένων εσόδων από τη βελτίωση της φορολογικής διοίκησης, ύψους 3,5% του ΑΕΠ».

Όπως έχει αναλυθεί εκτενώς σε προηγούμενες εκδόσεις του παρόντος Δελτίου, οι ανωτέρω εκτιμήσεις του ΔΝΤ δεν στηρίζονται στα σημερινά βελτιωμένα δεδομένα της ελληνικής οικονομίας. Κατ' αρχήν, είναι τώρα σχεδόν βέβαιο (σύμφωνα και με

τα στοιχεία εκτέλεσης του Π2013 στο 9μηνο.2013) ότι το πρωτογενές ισοζύγιο της ΓΚ το 2013 δεν θα είναι απλώς ισοσκελισμένο, όπως εκτιμά το ΔΝΤ, αλλά πλεονασματικό και μάλιστα με πλεόνασμα που μπορεί να ανέλθει σε επίπεδα άνω των € 1,4 δις, έναντι € 0,34 δις που προβλέπεται στο Προσχέδιο του Π2014. Επιπλέον, η πτώση του ΑΕΠ το 2013 θα είναι τελικά μικρότερη από αυτή που προβλέπει το ΔΝΤ και το ίδιο θα συμβεί, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, με την άνοδο του ΑΕΠ το 2014. Θα είναι μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπει το ΔΝΤ. Επίσης, τα έσοδα της ΓΚ εκτιμάται ότι θα είναι σημαντικά υψηλότερα το 2013 από τις προβλέψεις του ΔΝΤ και το ίδιο θα συμβεί και το 2014. Με αυτά τα δεδομένα, η προσαρμογή που έχει προγραμματιστεί για το 2014 για πρωτογενές πλεόνασμα € 2,8 δις δεν υπερβαίνει τα € 1,4 δις έναντι του 2013 όπου το πλεόνασμα αναμένεται να είναι € 1,4 δις (αυτό δείχνουν τα στοιχεία του 9μήνου 2013 όπως φαίνεται στον Πίνακα 1). Στην πραγματικότητα με τα σημερινά δεδομένα, η πιο αντικειμενική εκτίμηση για το πρωτογενές πλεόνασμα της ΓΚ το 2014 είναι ότι, χωρίς τη λήψη κανενός επιπλέον μέτρου, αυτό μπορεί και πρέπει να υπερβεί τα € 3,5 δις (1,8% του ΑΕΠ). Μπορεί δηλαδή να λεχθεί τώρα, με πολύ μεγαλύτερη βεβαιότητα από ότι πριν από μερικούς μήνες, ότι αν δεν διαταραχθεί η πορεία ανάκαμψης της οικονομίας στους επόμενους μήνες (όπως, π.χ., με την προσπάθεια επιβολής νέων δημοσιονομικών μέτρων για το 2014), ο Π2014 θα υλοποιηθεί πολύ καλύτερα από ότι έχει προγραμματιστεί, όπως ακριβώς συνέβη και το 2012 και το 2013.

Όσον αφορά το πρωτογενές πλεόνασμα του 2015 (3,0% του ΑΕΠ) και του 2016 (4,5% του ΑΕΠ), η εκτίμηση του ΔΝΤ για την ανάγκη λήψης νέων μέτρων προκύπτει αποκλειστικά από την υπόθεση που κάνει ότι τα έσοδα της ΓΚ θα μειωθούν στο 42,4% του ΑΕΠ το 2014 και στο 42% του ΑΕΠ το 2015, από 44,1% του ΑΕΠ το 2012 και το 2013. Οι υποθέσεις αυτές είναι μάλλον δεν είναι συμβατές με το γεγονός ότι κατά τα έτη 2012 και 2013, οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων έναντι βεβαιωμένων φόρων και έναντι βεβαιωμένων εισφορών στα ασφαλιστικά ταμεία, αυξήθηκαν κατά άνω των € 18 δις. Ένα μέρος από αυτά τα χρήματα θα εισπραχθούν στα επόμενα έτη και σε κάθε περίπτωση η δημιουργία ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων θα είναι πολύ χαμηλότερη σε περίοδο υψηλών ρυθμών ανάπτυξης της οικονομίας.

Με βάση τα ανωτέρω, το γενικό συμπέρασμα είναι ότι πρώτον από πουθενά δεν προκύπτει ανάγκη για νέα δημοσιονομικά μέτρα το 2014, αφού με τα ήδη ισχύοντα μέτρα το πρωτογενές πλεόνασμα το 2014 μπορεί και πρέπει να είναι μεγαλύτερο από ότι έχει προγραμματιστεί, και, δεύτερον, ότι κανείς δεν μπορεί να εκτιμήσει από σήμερα με κάποια σοβαρότητα ότι θα απαιτηθούν πρόσθετα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής το 2015 και το 2016, διότι με τα σημερινά δεδομένα ακριβώς το αντίθετο είναι το πιο πιθανό. Επομένως, το να εγείρεται από

την Τρόικα θέμα μέτρων από σήμερα για υποτιθέμενη κάλυψη ελλειμμάτων το 2015 και το 2016 το μόνο αποτέλεσμα που μπορεί να έχει είναι ο εκτροχιασμός της οικονομικής, επενδυτικής και καταναλωτικής εμπιστοσύνης, που μόλις φαίνεται να αποκαθίσταται στη χώρα μετά τον Μάιο του 2013 και μάλιστα σε πιο στέρεες βάσεις από ότι σε προηγούμενες περιπτώσεις.

β) «Οι προβλέψεις του ΔΝΤ για την εξέλιξη του χρέους της ΓΚ της Ελλάδος υποθέτουν ένα επιπλέον κούρεμα (του χρέους που διακρατείται από δημόσιους φορείς) για να εξασφαλιστεί η μείωση του χρέους της ΓΚ στο 124% του ΑΕΠ το 2020».

Η παράγραφος αυτή το μόνο που προσθέτει σε σχέση με τις προηγούμενες αναλύσεις του ΔΝΤ είναι τη λέξη «κούρεμα». Κατά τα λοιπά, λέει ακριβώς ότι έλεγε το ΔΝΤ στο βασικό σενάριο ανάλυσης του ελληνικού χρέους στην Έκθεσή του τον Ιούλ.2013 (σελ. 64). Για τις εκτιμήσεις αυτού του σεναρίου υπέθετε ότι το Eurogroup θα υλοποιούσε τις αποφάσεις¹ του της 26^{ης} Νοεμβρίου 2012, σύμφωνα με τις οποίες θα παρέχονταν στην Ελλάδα και οι αναγκαίες επιπλέον διευκολύνσεις (νέα μείωση του επιτοκιακού περιθωρίου στα δάνεια GLF, και επιπλέον χρηματοδότηση ύψους € 4,0 δις το 2014 και € 5,6 δις το 2015) έτσι ώστε να κλείσει το χρηματοδοτικό κενό του 2014-2015 και να εξασφαλιστεί η μείωση του χρέους της ΓΚ της χώρας στο 124% του ΑΕΠ το 2020. Συνολικά, οι διευκολύνσεις αυτές είχαν εκτιμηθεί από το ΔΝΤ στα επίπεδα του 4,0% του ΑΕΠ το 2020. Ωστόσο, η χρησιμοποίηση ξανά, αντί των ανωτέρω ακριβών διατυπώσεων και εκτιμήσεων, της λέξης «κούρεμα» από το ΔΝΤ, δίνει μοναδική ευκαιρία για την εκ νέου ενεργοποίηση του μηχανισμού υπονόμευσης του οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα, μετά την εντυπωσιακή βελτίωση αυτού του κλίματος εντός του 2013 και ιδιαίτερα τον Σεπτ.-Οκτ.2013. Ήδη, όμως, οι περισσότεροι ξένοι επενδυτές έχουν οι ίδιοι επισκεφθεί την Ελλάδα και παρακολουθούν οι ίδιοι τις εξελίξεις στην ελληνική οικονομία. Δεν επηρεάζονται επομένως (ή επηρεάζονται πολύ λιγότερο) από τις εκθέσεις του ΔΝΤ. Αυτός είναι ο λόγος που το ελληνικό χρηματιστήριο και η αγορά ελληνικών κρατικών ομολόγων σημειώνουν συνεχή και δυναμική άνοδο, παρά το ότι τα καταστροφικά σενάρια για την ελληνική οικονομία παραμένουν στην επικαιρότητα.

¹ Η απόφαση του Eurogroup της 26^{ης} Νοεμβρίου 2012 προβλέπει ότι: «Τα κράτη-μέλη της Ζώνης του Ευρώ θα εξετάσουν περαιτέρω μέτρα βοήθειας προς την Ελλάδα στα οποία συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων η χαμηλότερη ίδια συμμετοχή στη συγχρηματοδότηση έργων από τα διαρθρωτικά ταμεία, ή και η περαιτέρω μείωση επιτοκίων στα διμερή δάνεια μέσω του Greek Loan Facility (GLF), αν είναι αναγκαίο, προκειμένου να επιτευχθεί επιπλέον αξιόπιστη και βιώσιμη μείωση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αυτό μπορεί να γίνει όταν η Ελλάδα φτάσει σε ετήσιο πρωτογενές πλεόνασμα, όπως προβλέπεται στο υφιστάμενο Memorandum of Understanding (MoU), υπό την προϋπόθεση της πλήρους εφαρμογής των όρων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί πως μέχρι το τέλος του προγράμματος του ΔΝΤ το 2016 η Ελλάδα μπορεί να πετύχει χρέος της ΓΚ στο 175% του ΑΕΠ το 2016, στο 124% του ΑΕΠ το 2020 και στο 110% του ΑΕΠ το 2022».

Μάλιστα, οι αγορές σημείωσαν εντυπωσιακή άνοδο την 15^η Οκτωβρίου 2013, παρά τη νέα παρέμβαση του μέλους του ΔΣ της ΕΚΤ Joerg Asmussen, ο οποίος υποστήριξε ότι δεν μπορεί να έχει εφαρμογή η πρόταση της Ελληνικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με την οποία το χρηματοδοτικό κενό, που το ΔΝΤ εκτιμά για το 2014 στα € 4,5 δις, θα μπορούσε να καλυφθεί εξ ολοκλήρου με ανακύκλωση των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου, τα οποία είχαν δοθεί στις ελληνικές τράπεζες το 2008 για αγορά από αυτές προνομιούχων μετοχών και τα οποία λήγουν τον Μάιο του 2014. Υποστηρίζεται ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει διότι αν γινόταν θα συνιστούσε νομισματική χρηματοδότηση από την κεντρική τράπεζα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, ή της αναχρηματοδότησης του δημοσίου χρέους της χώρας. Ωστόσο, η άποψη αυτή φαίνεται ακραίως μεροληπτική έναντι της Ελλάδος όταν τα LTROs από την ΕΚΤ συνεχίζουν να παρέχονται αφειδώς αποκλειστικά και μόνο για την ετήσια αναχρηματοδότηση εκατοντάδων δισεκατομμυρίων δημοσίου χρέους της Ιταλίας και της Ισπανίας. Επίσης, η άποψη αυτή δεν είναι συμβατή με την χρήση της Συμφωνίας ANFA (Agreement on Net Financial Assets) από την Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας για την κάλυψη των αναγκών σε ίδια κεφάλαια της Anglo Irish Bank Corp, ύψους € 25 δις με promissory notes αρχικά, οι οποίες μετατράπηκαν από τον Μάρτιο του 2012 σε κρατικά ομόλογα με λήξεις άνω των 40 ετών και διακρατούνται από τις Εθν.ΚΤ του ΕΣΚΤ στα πλαίσια της ANFA[†]. Σημειώνεται ότι το πρόβλημα του χρηματοδοτικού κενού για την Ελλάδα το 2014 προκύπτει σε κάποιο βαθμό από την άρνηση των Εθν.ΚΤ του ΕΣΚΤ να διευκολύνουν, ως είχε συμφωνηθεί σε πολιτικό επίπεδο, τη χρηματοδότηση της Ελλάδος με την ανακύκλωση των ελληνικών κρατικών ομολόγων που έχουν στα χερσολογικά τους στο πλαίσιο της ANFA. Με τον τρόπο, όμως, αυτό, πλήττεται εντελώς αναιτίως το οικονομικό κλίμα στην Ελλάδα.

Και βέβαια η σύγχυση και η αυξημένη αβερτοσύνη ερμηνείας των χρησμών του ΔΝΤ στην Ελλάδα, έφτασαν σε κορυφαία επίπεδα όταν ανακαλύφθηκε κάποια πρόταση οικονομολόγων του ΔΝΤ στην Έκθεση που προαναφέρθηκε, σύμφωνα με την οποία η κρίση δημοσιονομικών ελλειμμάτων και χρέους που αντιμετωπίζουν πολλές χώρες θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί, και να επανέλθουν τα ελλείμματα και το χρέος στα επίπεδα του 2007, με ένα φόρο στην περιουσία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Το θέμα αυτό αφορά ασφαλώς αποκλειστικά πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δεν έχει καμιά έννοια για την Ελλάδα, όπου ο πλούτος

[†] Η ANFA, είναι μια εμπιστευτική Συμφωνία για τα Καθαρά Χρηματοοικονομικά Στοιχεία μεταξύ των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών (Εθν.ΚΤ) του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Η συμφωνία αυτή προσδιορίζει το ύψος του δημοσίου χρέους που μπορεί να έχει στο ενεργητικό της η Εθν.ΚΤ κάθε χώρας. Αν κάποια Εθν.ΚΤ δεν έχει καλύψει αυτό το ύψος, μπορεί να αγοράσει κρατικά ομόλογα από μια άλλη Εθν.ΚΤ που το υπερβαίνει.

και τα εισοδήματα των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών έχουν πολλαπλώς φορολογηθεί τα τελευταία χρόνια, τα δημοσιονομικά ελλείμματα έχουν ήδη γίνει πλεονάσματα, το δημόσιο χρέος έχει ήδη μειωθεί δραστικά όσον αφορά τις ετήσιες δαπάνες εξυπηρέτησης του και οι τράπεζες έχουν ήδη πλήρως αναπληρώσει τα ίδια κεφάλαιά τους. Παρόλα αυτά, ακόμη και η ανωτέρω πρόταση του ΔΝΤ παρερμηνεύτηκε ότι στην ουσία αναφερόταν σε κούρεμα των ελληνικών καταθέσεων.

Οι προαναφερθείσες ευνοϊκές εξελίξεις στην Ελληνική οικονομία δεν λαμβάνονται καθόλου υπόψη και σε αναλύσεις εγχώριων οργανισμών που είδαν το φως της δημοσιότητας πρόσφατα. Σύμφωνα με τις αναλύσεις αυτές (1) Η επίτευξη και κυρίως η διατήρηση μεγάλων πρωτογενών πλεονασμάτων στα επόμενα έτη (πάνω σε μια εξασθενημένη οικονομία) είναι σχεδόν αδύνατη. (2) Οι προοπτικές μεγέθυνσης της χώρας είναι δυσμενείς, παρά τις προσδοκίες που διατυπώνονται για ανάκαμψη από το 2014, λόγω ασθενούς εξαγωγικής βάσης, πολιτικών αβεβαιοτήτων, συνεχιζόμενης περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής (λιτότητας), υπερβολικά υψηλού λόγου χρέους/ΑΕΠ, κ.λπ. Επομένως, σύμφωνα με τις ανωτέρω αναλύσεις, ένα (νέο) «κούρεμα» του χρέους εντός της Ευρωζώνης, θα επιτάχυνε την ανάπτυξη, ενθαρρύνοντας τις επενδύσεις και μειώνοντας την πίεση για πρωτογενή πλεονάσματα.

Σε σχέση με τα ανωτέρω σημειώνεται ότι η επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων στο μέλλον από την Ελλάδα προσδιορίζεται αναγκαστικά από την πολιτική των τεράστιων πρωτογενών ελλειμμάτων με τα οποία πορεύτηκε η χώρα στη 10ετία του 2000 με χρηματοδότηση από ξένο δανεισμό. Έως το 2009, οι τόκοι πληρώνονταν με συνεχώς νέο δανεισμό. Αυτό δεν μπορεί να γίνει στο μέλλον διότι κανείς δεν δανείζει πλέον το ελληνικό δημόσιο. Επομένως, **το ελληνικό δημόσιο θα πρέπει να πληρώσει τους τόκους των δανείων που έλαβε με πρωτογενή πλεονάσματα. Εκτός αν επιλέξει τη χρεοκοπία και αρνηθεί την περαιτέρω εξυπηρέτηση των δανείων του (αρνούμενο να πληρώσει ακόμη και τους τόκους), «με ότι αυτό συνεπάγεται».** Σημειώνεται ότι το χρέος της Ελλάδος έχει ήδη κουρευτεί και αναδιαρθρωθεί δραστικά και οι δαπάνες της για τόκους, ιδιαίτερα έως το 2020 έχουν ελαχιστοποιηθεί. Συνεπώς, το συμπέρασμα ότι το ισχύον χρέος της ΓΚ της χώρας δεν είναι βιώσιμο δημιουργεί σημαντικά ερωτηματικά. Ακόμη και με επιτόκιο 2,5% (που είναι περίπου αυτό που αντιμετωπίζει η χώρα στην περίοδο 2014-2022) και με μέση ετήσια αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ κατά 4,5%-5,0% το δημόσιο χρέος της χώρας θα διαμορφωθεί σε επίπεδα κάτω του 110% του ΑΕΠ το 2022 ακόμα και με μέσο ετήσιο πρωτογενές πλεόνασμα 3,2% του ΑΕΠ και με μέσο ετήσιο έσοδο από τις αποκρατικοποιήσεις 1,2% του ΑΕΠ. Τέτοιου ύψους πρωτογενή πλεονάσματα δεν θεωρούνται μη επιτεύξιμα. Θέλουμε τα πρωτογενή πλεονάσματα στο δημόσιο τομέα και ταχεία προώθηση των ιδιωτικοποιήσεων για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη της παγκόσμιας επενδυτικής

κοινότητας στη λειτουργία της Ελλάδος ως πολιτισμένης χώρας (που εκπληρώνει τις δανειακές της υποχρεώσεις και εξυπηρετεί τα δάνειά της) και για να μπει για πρώτη φορά από πολλά χρόνια η Ελλάδα στον ορίζοντα των ξένων επενδυτικών κεφαλαίων. Επιπλέον, αναλύσεις αυτού του είδους δεν λαμβάνουν υπόψη ότι στην περίοδο έως το 2020, η χώρα θα έχει και σημαντικά έσοδα από την επιστροφή των κερδών από τα ελληνικά ομόλογα που έχει στην κατοχή της η ΕΚΤ στα πλαίσια του προγράμματος SMP (4,6% του ΑΕΠ έως το 2020). Τέλος, ένα σημαντικό μέρος του χρέους της ΓΚ θα αντιστραφεί έως το 2016 με την άσκηση των δικαιωμάτων αγοράς των μετοχών των συστημικών τραπεζών από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας. Με αυτά τα δεδομένα, αποδεικνύεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι το σημερινό δημόσιο χρέος της χώρας μας είναι απολύτως βιώσιμο.

Παγκόσμια Οικονομία

Η παγκόσμια οικονομία συνεχίζει την αναπτυξιακή της πορεία αλλά με σχετικά αργούς ρυθμούς, χωρίς ωστόσο να απουσιάζουν οι κίνδυνοι εκείνοι που θα οδηγούσαν στον περιορισμό της. Αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελεί το βασικό συμπέρασμα της ετήσιας Συνόδου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Παγκόσμιας Τράπεζας στην Ουάσινγκτον την περασμένη εβδομάδα. Στους κινδύνους που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία ήλθε να προστεθεί και το πολιτικό αδιέξοδο στο Κογκρέσο των ΗΠΑ όσον αφορά τον προϋπολογισμό και το όριο χρέους. Είναι σαφές ότι απαιτείται άμεση επίλυση της πολιτικής διαφοράς μεταξύ Ρεπουμπλικάνων και Δημοκρατικών, προκειμένου να εκλείψουν οι όποιες δημοσιονομικές και οικονομικές αβεβαιότητες στις ΗΠΑ και παγκοσμίως. Στους κινδύνους που απειλούν την διεθνή οικονομία από μια ενδεχόμενη σημαντική καθυστέρηση, ή αδυναμία συμφωνίας, στις ΗΠΑ για το χρέος και τον προϋπολογισμό αναφέρθηκε στο πλαίσιο της ετήσιας Συνόδου του ΔΝΤ και ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Επιπλέον κίνδυνο για την παγκόσμια οικονομία αποτελεί η προσδοκώμενη (πιθανότατα μετά το τέλος του 2013) έναρξη της διαδικασίας περιορισμού του προγράμματος της ποσοτικής ενίσχυσης της ρευστότητας (QE3) η οποία έχει ήδη αποτελέσει παράγοντα επηρεασμού των κεφαλαιουχικών ροών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων με άμεσες επιπτώσεις τόσο σε αναδυόμενες όσο και σε αναπτυσσόμενες οικονομίες. Ωστόσο το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της Fed J. Williams εξέφρασε την άποψη ότι όσο η οικονομία βελτιώνεται η Fed θα πρέπει να μειώνει (tapering) τον ρυθμό αγοράς των ομολόγων, χωρίς ωστόσο να υπάρχει ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Επιπλέον, την εκτίμηση ότι είναι πολύ μικρή η πιθανότητα η έναρξη της διαδικασίας μείωσης του προγράμματος αγοράς ομολόγων από τη FED να γίνει εντός του Οκτ.2013

εξέφρασε το μέλος του Δ.Σ. της Fed J. Bullard, ενώ παράλληλα υποστήριξε την απόφαση διατήρησης του προγράμματος τον Σεπτ.2013.

Όσον αφορά το μεγάλο θέμα της αύξησης του ανωτάτου ορίου δημοσίου χρέους, Δημοκρατικοί και Ρεπουμπλικάνοι καταβάλουν προσπάθειες για να επιτευχθεί έγκαιρα συμφωνία για να γίνει δυνατή η αναγκαία επαναλειτουργία της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και η αποφυγή των όποιων κινδύνων υπάρχουν για την υποχρέωση της Κυβέρνησης της μεγάλης αυτής χώρας σε ανοικτή στάση πληρωμών. Η 17^η Οκτωβρίου αποτελεί κρίσιμη ημερομηνία, έως την οποία θα πρέπει οπωσδήποτε να έχει επιτευχθεί συμφωνία, καθώς σύμφωνα με το Υπ. Οικονομικών των ΗΠΑ μετά από αυτήν την ημερομηνία θα υπάρξει έλλειψη της αναγκαίας ρευστότητας για την κάλυψη των κυβερνητικών δαπανών και την εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων της Κυβέρνησης. Υπάρχουν εκτιμήσεις ότι η μείωση των κυβερνητικών δαπανών μπορεί να μην συνεπάγεται αναγκαστικά διακοπή της εξυπηρέτησης των δανειακών υποχρεώσεων των ΗΠΑ, αλλά σε κάθε περίπτωση θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην εγχώρια οικονομία αλλά και στην παγκόσμια οικονομία και ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ωστόσο, κάποιο φως για έξοδο από την πολιτική κρίση άρχισε να διαφαίνεται τα τελευταία 24ωρα. Στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων έχει τεθεί μια πρόταση για προσωρινή συμφωνία, η οποία προσφέρει ένα περιθώριο ολίγων μηνών προκειμένου στο μεσοδιάστημα να υπάρξουν διαβουλεύσεις για μια τελική λύση. Η πρόταση, η οποία φαίνεται να γίνεται αποδεκτή και από τις δύο πολιτικές πλευρές, δίνει παράταση μέχρι τις 7.2.2014 για το όριο δανεισμού και αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας των ομοσπονδιακών δημόσιων υπηρεσιών έως την 15.1.2014.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πετρελαίου (OPEC), εκτιμώντας ότι το πολιτικό αδιέξοδο στις ΗΠΑ θα επηρεάσει αρνητικά την οικονομία της χώρας, προβλέπει τώρα ότι η αύξηση του ΑΕΠ των ΗΠΑ το 2013 θα περιοριστεί στο 1,6%, έναντι αρχικής εκτίμησης για αύξησή του κατά 1,7%, ενώ διατηρεί την πρόβλεψή του για ανάπτυξη 2,5% το 2014.

Στην Ηνωμ. Βασίλειο, η Νομισματική Επιτροπή της ΤτΑγγλίας την 10.10.2013 διατήρησε αμετάβλητο το βασικό της επιτόκιο στο 0,25%, όπως άλλωστε εκτιμούσε η πλειονότητα των αναλυτών. Επίσης, διατηρεί το πρόγραμμα αγοράς περιοριστικών στοιχείων (κυρίως κρατικών ομολόγων) στα £ 375 δις. Τα πρακτικά της συνεδρίασης θα δημοσιοποιηθούν στις 23.10.2013. Η ΤτΑγγλίας σκοπεύει να διατηρήσει τα χαμηλά επιτόκια, μέχρι η ανεργία να υποχωρήσει κάτω από το 7%.

Στην Κίνα, ο πληθωρισμός με βάση το ΔTK αυξήθηκε απότομα στο 3,1% τον Σεπτ. 2013 (υψηλότερο επίπεδο 7μήνου), από 2,6% τον Αύγ. 2013 λόγω κυρίως της αύξησης των τιμών των τροφίμων. Πάντως, οι αρχές της Κίνας εμφανίζονται αισιόδοξες

για την πορεία της οικονομίας και εκτιμούν ότι το 2013 η αύξηση του ΑΕΠ θα υπερβεί το 7,5%.

Στην Ιαπωνία, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης αυξήθηκε στο 45,4 τον Σεπτ. 2013, από 43,0 τον Αύγ. 2013. Ευνοϊκή επίπτωση στην άνοδο του δείκτη είχε και η ανάθεση στο Τόκιο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2020.

Στις αγορές κεφαλαίου, μικτές τάσεις επικράτησαν σε εβδομαδιαία βάση εν μέσω της συνεχιζόμενης πολιτικής διαμάχης μεταξύ Ρεπουμπλικάνων και Δημοκρατικών στις ΗΠΑ, με τις εκδόσεις της ευρωπαϊκής περιφέρειας να κερδίζουν τις εντυπώσεις.

		14.10.2013	7.10.2013	+/- μβ		14.10.2013	7.10.2013	+/- μβ
Ελλάδα	1	8,64%	8,91%	-27	S	976	960	17
Ισπανία	0	4,28%	4,19%	9		207	216	-9
Ιταλία	Y	4,28%	4,29%	-2	C	220	236	-16
Πορτογαλία	B	6,14%	6,52%	-38		401	436	-35
Γαλλία	O	2,37%	2,34%	3	D	65	68	-3
Ολλανδία	N	2,22%	2,20%	3		47	49	-2
Γερμανία	D	1,86%	1,81%	5	S	23	24	-1

Πηγή: Bloomberg

Το ενδιαφέρον των επενδυτών για αύξηση των τοποθετήσεων σε ευρωπαϊκά ομόλογα είναι αρκετά έντονο το τελευταίο διάστημα και ιδίως μετά την πολιτική κρίση που ξέσπασε στις ΗΠΑ. Πρόσφατο παράδειγμα η εταιρία πετρελαίου και πετροχημικών της Κίνας, Sinopec, η οποία αύξησε τις τοποθετήσεις της σε ευρωπαϊκά ομόλογα κατά €550 εκατ. στην προσπάθεια περιορισμού της έκθεσης της στο δολάριο ΗΠΑ, ρευστοποιώντας ταυτόχρονα 5ετή και 10ετή ομόλογα του δημοσίου των ΗΠΑ, συνολικού ποσού \$ 2,75 δισ..

Η διαφορά απόδοσης του 10ετούς ιταλικού ομολόγου υποχώρησε σε σχέση με την αντίστοιχη του 10ετούς γερμανικού, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί στις 242 μ.β. από 248 μ.β., όπως επίσης και εκείνη του 10ετούς πορτογαλικού ομολόγου με την αντίστοιχη του 10ετούς γερμανικού, η οποία διαμορφώθηκε στις 428 μ.β. από 471 μ.β. που ήταν προ εβδομάδος

Στην πρωτογενή αγορά, το ποσό των € 6,0 δισ. άντλησε την περασμένη εβδομάδα **το Ιταλικό δημόσιο** μέσω δημοπρασίας ομολόγων διάρκειας 3-, 5- και 15- ετών. Συγκεκριμένα, άντλησε €3,5 δισ. από ομόλογα 3ετούς διάρκειας με μέσο επιτόκιο δανεισμού 2,25%, έναντι 2,72% της τελευταίας αντίστοιχης δημοπρασίας. Μέσω 15ετών ομολόγων άντλησε €1,25 δισ. με μέσο κόστος δανεισμού 4,59% έναντι 4,88% της αντίστοιχης προηγούμενης έκδοσης και δείκτη υπερκάλυψης 1,59. Μέσω 5ετών ομολόγων συνδεδεμένων με την απόδοση του Euribor 6μήνου αντλήθηκε το ποσό των €1,25 δισ. με δείκτη υπερκάλυψης 1,67. Το Ιταλικό δημόσιο άντλησε επίσης, το ποσό των € 8,5 δισ. μέσω δημοπρασίας 12μηνων εντόκων γραμματίων (ΕΓ) την 11.10.2013 με επιτόκιο 0,99% έναντι 1,34% της αντίστοιχης προηγούμενης έκδοσης. Τέλος, την 14.10.2013 **το Γερμανικό δημόσιο** άντλησε το ποσό των €2,82 δισ. μέσω δημοπρασίας 6μήνων ΕΓ με μέσο κόστος δανεισμού 0,03% έναντι 0,04% της αντίστοιχης προηγούμενης δημοπρασίας.

Εξελίξεις στην πραγματική οικονομία: Στις ΗΠΑ, ο προσωρινός δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης Reuters/ University of Michigan υποχώρησε στο 75,2 τον Οκτ.2013 από 77,5 τον Σεπτ.2013, αλλά η πτώση του αποδίδεται και στην πρόσφατη απεργία των δημοσίων υπαλλήλων.

Στην αγορά εργασίας, οι εβδομαδιαίες αιτήσεις για εγγραφή στα ταμεία ανεργίας, σημείωσαν θεαματική αύξηση κατά 66.000 την εβδομάδα έως 5.10.2013 με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν στις 374.000 που αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 6 μηνών. Η άνοδος των εβδομαδιαίων επιδομάτων σε μεγάλο βαθμό οφείλεται σε τεχνικά προβλήματα που προήλθαν από την αναβάθμιση των συστημάτων πληροφορικής στην πολιτεία της Καλιφόρνιας, καθώς και σε ένα κύμα προσωρινών απολύσεων στον ιδιωτικό τομέα που προκλήθηκε από την Ομοσπονδιακή διακοπή λειτουργίας της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Ο κινητός μέσος όρος 4 εβδομάδων, αν και κατέγραψε αύξηση κατά 20.000 με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί στις 325.000, εξακολουθεί να κινείται χαμηλότερα από ότι ήταν πριν δύο μήνες. Η ευρύτερη εικόνα για την αγορά εργασίας εξακολουθεί να εμφανίζεται βελτιωμένη αλλά όχι στο βαθμό που αρχικώς εκτιμούσαμε.

Στη Ζώνη του Ευρώ (ΖΤΕ.), η βελτίωση του δείκτη PMI στη μεταποίηση σε επίπεδο άνω των 50 μονάδων για δεύτερο συνεχή μήνα τον Σεπτ.2013, καθώς και η άνοδος της βιομηχανικής παραγωγής τον Αυγ.2013. αναμένεται να έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα το 3^ο 3μηνο 2013. Ειδικότερα, όσον αφορά τη βιομηχανική παραγωγή αυτή κατέγραψε αύξηση κατά 1,0% σε μηνιαία βάση τον Αύγ.2013, έναντι μείωσης -1,0% τον Ιούλ.2013. Η άνοδος της βιομηχανικής παραγωγής προήλθε κυρίως από την αύξηση της παραγωγής αγαθών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού κατά 2,4% (μηνιαία μεταβολή). Σημαντική κρίνεται η συμβολή της βιομηχανικής παραγωγής της Γερμανίας στον γενικό δείκτη για τη ΖΤΕ, καθώς σε εθνικό επίπεδο η αύξηση ήταν 1,8% σε μηνιαία βάση τον Αύγ.2013, έναντι πτώσης -1,6% τον Ιούλ.2013.

SDXY - US Dollar Index - Daily OHLC Chart

Στις αγορές συναλλάγματος, το ευρώ εμφανίζει τάσεις εξασθένισης έναντι του δολαρίου ΗΠΑ, καθώς ενισχύονται οι προσδοκίες για επίτευξη πολιτικής συμφωνίας στο μεγάλο θέμα της συνέχισης της χρηματοδότησης των ομοσπονδιακών υπηρεσιών αλλά και την αύξηση του ανώτατου ορίου για το ομοσπονδιακό χρέος. Ο σταθμισμένος δείκτης

δολαρίου ο οποίος μετρά την επίδοση του δολαρίου έναντι έξι βασικών νομισμάτων διαμορφώνεται στο 80,30 (14.10.2013) από 80,04 (7.10.2013).

Αρνητικά επηρέασε το ευρώ η υποχώρηση του δείκτη επενδυτικού κλίματος ZEW στο 29,7 τον Οκτώβριο από 30,6 τον Σεπτέμβριο. Ειδικότερα το ευρώ διαπραγματευόταν στα 1,3490 USD/EUR την 15.10.2013 έχοντας καταγράψει την ίδια ημέρα το επίπεδο των 1,3480 USD/EUR που αποτελεί το χαμηλότερο από την 30.9.2013.

Η στερλίνα σε εβδομαδιαία βάση κατέγραψε απώλειες τόσο έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (-0,9%), όσο και του ευρώ (-0,4%) και κυμαινόταν την 15.10.2013 στα \$1,5934 με το δολάριο και στις £0,8466 με το ευρώ, από \$1,6091 και £0,8436 αντίστοιχα την 8.10.2013.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ελληνική Οικονομία

Προϋπολογισμός 2013: *Συνεχίζεται η καλύτερη από ότι έχει προγραμματιστεί εκτέλεση του Π2013 στο 9μηνο Ιαν.-Σεπ. 2013, με την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος της κεντρικής κυβέρνησης, ύψους € 1,123 δις., έναντι του στόχου για έλλειμμα € 2,87 δις για το διάστημα αυτό και έναντι ελλείμματος €2,07 δις το αντίστοιχο διάστημα 2012.* Η εξέλιξη αυτή πραγματοποιήθηκε λόγω σημαντικής της επιβράδυνσης της πτωτικής πορείας των καθαρών εσόδων του Τ.Π. το 9μηνο Ιαν.-Σεπ.2013, καθώς τον Σεπ.2013 τα καθαρά έσοδα κατέγραψαν εντυπωσιακή αύξηση, όπως αναφέρεται στην συνέχεια. Επιπλέον, συνεχίστηκε, η πολύ μεγαλύτερη μείωση των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π από τον στόχο που είχε τεθεί.

Ειδικότερα, τα καθαρά έσοδα του Τ.Π. σημείωσαν πτώση κατά -2,7% και αρνητική απόκλιση από τον στόχο κατά € 0,137 δις. Ωστόσο, τα έσοδα πριν τις επιστροφές φόρων αυξήθηκαν πολύ ικανοποιητικά, κατά 12,6% σε ετήσια βάση τον Σεπ.2013, βελτιώνοντας σημαντικά την πορεία τους στο 9μηνο.2013. Βεβαίως, η αύξηση αυτή τον Σεπ.2013 ήταν αναμενόμενη, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της εκκαθάρισης των φορολογικών δηλώσεων αποπληρώνεται στο τελευταίο 4μηνο του έτους, ενώ και οι φόροι ακίνητης περιουσίας επίσης προβλέπεται να εισπραχθούν σε αυτό το χρονικό διάστημα. Στο 9μηνο Ιαν.-Σεπ. 2013 τα έσοδα αυτής της κατηγορίας εμφανίζονται μειωμένα κατά -5,6%, έναντι πτώσης -7,6% στο 8μηνο Ιαν.-Αύγ.2013.

Στα ανωτέρω καθαρά έσοδα του Τ.Π. δεν συμπεριλαμβάνονται έσοδα ύψους € 1,5 δις. που δεν είχαν αρχικά προβλεφθεί και είναι έσοδα από κέρδη των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών από τα ελληνικά κρατικά ομόλογα που έχουν στην κατοχή τους, τα οποία είχαν αγοραστεί από την ΕΚΤ με βάση το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων (Securities Market Program ή SMP).

Το έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης (με τους τόκους και χωρίς τα έσοδα από το SMP) διαμορφώθηκε στα € 4,168 δις στο 9μηνο Ιαν.-Σεπ.2013, από € 12,719 δις στο 9μηνο 2012 και έναντι του στόχου για έλλειμμα € 8,274 δις. Ειδικότερα:

Οι Πρωτογενείς Δαπάνες του Τ.Π ήταν σημαντικά μειωμένες και πάλι κατά -7,4% σε ετήσια βάση το 9μηνο Ιαν.-Σεπ.2013 και διαμορφώθηκαν κατά € 1,623 δις. χαμηλότερα από τον στόχο που είχε τεθεί για το 1^ο 9μηνο του 2013 και κατά € 2,575 δις. χαμηλότερα από το ύψος τους στο 1^ο 9μηνο του 2012. Σύμφωνα με το Προσχέδιο του Π2014, για το 2013 ο στόχος είναι για μείωση των δαπανών αυτών κατά -5,0% έναντι του 2012, δεδομένου ότι και το αποθεματικό που είχε προϋπολογιστεί στα €1,1 δις., στο Προσχέδιο 2014 συρρικνώθηκε στα €100 εκατ.

Επιπλέον των ανωτέρω, οι δαπάνες για καταπτώσεις εγγυήσεων ήταν αυξημένες στα € 765 εκατ. στο 1^ο 9μηνο του 2013, από € 573 εκατ. στο 1^ο 9μηνο.2012, ενώ για το 2013 οι πληρωμές στον τομέα αυτό αναμένεται να ανέλθουν στα € 956 εκατ.

Συνολικά, οι πρωτογενείς δαπάνες του Τ.Π. αναμένεται τώρα να διαμορφωθούν στα € 45,15 δις. το 2013, από € 47,53 δις. το 2012. Η υλοποίηση του Π2013 στο 9μηνο Ιαν.-Σεπ. 2013, σηματοδοτεί τη δυνατότητα υλοποίησης του Π2013 από την πλευρά των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π. πολύ καλύτερα από ότι έχει προγραμματιστεί, με βάση τα σημαντικά μέτρα μείωσης αυτών των δαπανών που έχουν ήδη ληφθεί και εφαρμόζονται. Συνολικά εκτιμάται ότι η πτώση των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π. το 2013 ως σύνολο θα κυμανθεί περί το -7,0%.

Επίσης, η υλοποίηση του Π2013 από την πλευρά των καθαρών εσόδων του Τ.Π. (χωρίς τα έσοδα από την επιστροφή των κερδών από το πρόγραμμα SMP) μπορεί να πραγματοποιηθεί πολύ καλύτερα από την πτώση τους κατά -6,5% που προβλέπεται στο Προσχέδιο του Π2014 (9μηνο.2013: -2,7%), με πτώση των επιστροφών φόρων μόνο κατά -8,5% (9μηνο.2013: -40,9%). Ειδικότερα, με πτώση των επιστροφών φόρων κατά -27,5% στα € 2,3 δις, τα καθαρά έσοδα του Τ.Π. εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν περί τα € 46,7 δις, σημειώνοντας νέα σημαντική πτώση κατά -3,4%, μετά την πτώση τους κατά -3,5% και το 2012.

Σχετικά με την εξέλιξη των καθαρών εσόδων του Τ.Π. στο τελευταίο 3μηνο.13 σημειώνεται ότι από την εκκαθάριση 5,57 εκατ. φορολογικών δηλώσεων του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (ΦΕΦΠ) βεβαιώθηκαν πρόσθετες φορολογικές υποχρεώσεις € 3,636 δις., οι οποίες θα πρέπει να πληρωθούν σε μεγάλο βαθμό στο 4^ο 3μηνο.2013. Το ποσό αυτό συγκρίνεται με πρόσθετες φορολογικές υποχρεώσεις ύψους € 6,82 δις. που είχαν βεβαιωθεί πέρυσι. Σημειώνεται ότι το διάστημα Σεπ.2012-Δεκ.2012 είχαν εισπραχθεί € 3,9 δις. από τον ΦΕΦΠ, σημειώνοντας αύξηση κατά 29,3% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα το 2011. Αυτό σημαίνει ότι από τις πρόσθετες φορολογικές υποχρεώσεις από το ΦΕΦΠ ύψους € 6,82 δις στο τέλος του 2012 εισπράχθηκαν λιγότερα από € 1,5 δις. Τα υπόλοιπα

έγιναν ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις, οι οποίες γίνεται ακόμη προσπάθεια να εισπραχθούν. Στο διάστημα Σεπ.2013-Δεκ.2013 αναμένεται και πάλι ότι τα έσοδα από τον ΦΕΦΠ θα είναι σημαντικά μειωμένα κατά -13,3% σε ετήσια βάση.

Τέλος, όσον αφορά στο ισοζύγιο του ΠΔΕ ήταν πλεονασματικό το 1^ο 9μηνο 2013 στα € 1,247 δις. έναντι ελλείμματος € 225 εκατ. το 1^ο 9μηνο 2012 και έναντι του στόχου για έλλειμμα € 1,0 δις. Η καλύτερη της αναμενόμενης πορείας του ΠΔΕ προήλθε από την αύξηση των εσόδων αυτής της κατηγορίας κατά € 1,455 δις. σε ετήσια βάση το 1^ο 9μηνο 2013, ενώ από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να σημειωθεί ο περιορισμός της πτώσης των δαπανών του ΠΔΕ κατά μόλις -0,6% το 9μηνο Ιαν.-Σεπ.2013, έναντι πτώσης τους κατά -21,2% στο αντίστοιχο διάστημα 2012.

Οι δαπάνες για τόκους περιορίστηκαν σημαντικά στα € 5,291 δις. το 1^ο 9μηνο 2013, από € 10,65 δις. το αντίστοιχο διάστημα 2012. Σε αυτές τις δαπάνες για τόκους θα πρέπει να προστεθούν και τα € 124 εκατ. το 1^ο 9μηνο '13 που αφορούν προμήθειες εκταμίευσης των ομολόγων του EFSF.

Αγορά Εργασίας: Από την ανάλυση των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για την αγορά εργασίας και ειδικότερα από τα εποχικά διορθωμένα στοιχεία για την εξέλιξη της ανεργίας στο 3μηνο Μαΐου-Ιουλίου 2013 προκύπτει η σταθεροποίηση του αριθμού των ανέργων στα 1,373 χιλ. άτομα, ή στο 27,5% του εργατικού δυναμικού. Επίσης, η μέση απασχόληση στο 4μηνο Απρ.-Ιουλ.2013 διαμορφώνεται στα 3.616,4 χιλ. άτομα, έναντι 3.606,1 χιλ. άτομα στο 1^ο 3μηνο.2013 και 3.773,4 χιλ. άτομα στο 4μηνο Απρ.-Ιουλ.2012, σημειώνοντας πτώση κατά 157 χιλ. άτομα ή κατά -4,2% σε ετήσια βάση, ενώ η πτώση του αριθμού των απασχολούμενων των Ιουλ.2013 περιορίστηκε στο -3,6% σε ετήσια βάση. Τα στοιχεία δείχνουν ότι το ποσοστό ανεργίας θα διαμορφωθεί στο 27,3% του εργατικού δυναμικού το 2013 και ότι με την ανάκαμψη της οικονομίας το 2014 θα τεθεί σε πτωτική πορεία. Σημειώνεται ότι το ποσοστό ανεργίας με εθνικολογιστικά στοιχεία εκτιμάται στο 25,5% το 2013 και αναμένεται να μειωθεί στο 24,5% του εργατικού δυναμικού το 2014 (Προσχέδιο Προϋπολογισμού 2014, σελ. 17).

Το εργατικό δυναμικό διαμορφώθηκε στα € 4.984,9 χιλ. άτομα στο 4μηνο Απρ.-Ιουλ'2013 και ήταν αυξημένο κατά 10 χιλ. άτομα έναντι του αντίστοιχου 4μήνου του 2012.

Όσον αφορά τα ποσοστά ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών, σημειώνεται ότι, μειώθηκε το ποσοστό ανεργίας των νέων στο κλιμάκιο ηλικιών 15-24 έτη στο 55,1% του εργατικού τους δυναμικού τον Ιουλ.2013, έναντι 58,8% τον Ιούν.2013. Στο κλιμάκιο ηλικιών 25-34 η ανεργία μειώθηκε στο 36,2% τον Ιουλ.2013 από 37,4% τον Ιούν.2013. Επίσης στο ηλικιακό κλιμάκιο 35-44 η ανεργία αυξήθηκε οριακά στο 24,1% τον Ιουλ.2013 από 24,0% τον Ιούν.2013, ενώ στο κλιμάκιο ηλικιών 45-54 έτη η ανεργία αυξήθηκε οριακά στο 20,5% από 20,4% τον

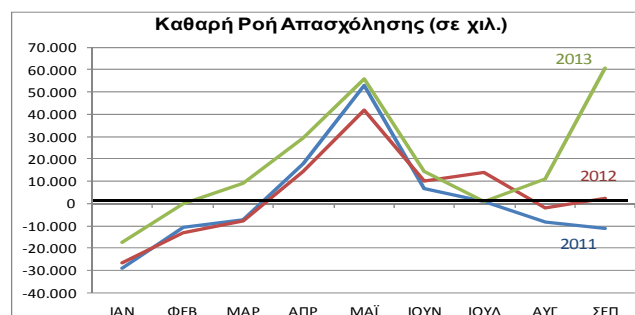
προηγούμενο μήνα. Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών αυξήθηκε οριακά σε 25,0% τον Ιουλ.2013 από 24,9% τον Ιούν.2013, έναντι 22,1% τον Ιουλ.2012, ενώ για τις γυναίκες μειώθηκε στο 31,1% (Ιούν.2013: 31,9%), έναντι 28,8% τον Ιουλ.2013.

Ως προς τη γεωγραφική διάσταση της ανεργίας σημειώνεται ότι ενώ στις αρχές της κρίσης οι διαφορές ήταν έντονες, με τα αστικά κέντρα να επηρεάζονται περισσότερο, τώρα πλέον παρατηρείται σύγκλιση των ποσοστών ανεργίας σε πολύ υψηλά επίπεδα με εξαίρεση μόνο μερικές νησιωτικές περιοχές. Συγκεκριμένα **το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας εξακολουθεί να εντοπίζεται στην Ήπειρο-Δυτική Μακεδονία** (Ιουλ.2013: 30,5%, Ιουλ.2012: 26,5%), στη Μακεδονία και Θράκη (Ιουλ.2013: 29,9%, Ιουλ.2012: 25,6%), στην Αττική (Ιουλ.2013: 27,9%, Ιουλ.2012: 26,0%) και ακολουθούν η Θεσσαλία-Στερεά Ελλάδα (Ιουλ.2013: 26,2%, Ιουλ.2012: 25,2%), η Πελοπόννησος-Δυτική Ελλάδα και Ιόνια Νησιά (Ιουλ.2013: 24,9%, Ιουλ.2012: 22,8%), η Κρήτη (Ιουλ.2013: 24,8%, Ιουλ.2012: 24,3%) και τα νησιά του Αιγαίου (Ιουλ.2013: 22,0%, Ιουλ.2012: 20,7%).

Σχετικά με τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις βραχυχρόνιες προοπτικές της απασχόλησης στο προσεχές 3μηνο, όπως αποτυπώνονται στις έρευνες συγκυρίας του IOBE (Σεπτ.2013), παρουσίασαν βελτίωση στους περισσότερους εξεταζόμενους κλάδους. Πιο συγκεκριμένα, ενισχύθηκαν στη Μεταποίηση, καθώς διαμορφώθηκαν στην καλύτερη εφετινή τους τιμή, στο Λιανικό Εμπόριο οι προβλέψεις για την απασχόληση αυξήθηκαν αισθητά και ο σχετικός μάλιστα δείκτης επανήλθε σε θετικά επίπεδα, ενώ στις Κατασκευές και στις Υπηρεσίες το ισοζύγιο της απασχόλησης παρέμεινε περί την τιμή που κατεγράφη τον περασμένο Ιούλιο.

Παράλληλα, συνεχίζονται οι ενθαρρυντικές ενδείξεις για την ανάσχεση της απόδοσης της ανεργίας, γεγονός που προκύπτει από τις ροές απασχόλησης του πληροφοριακού συστήματος «ΕΡΓΑΝΗ» του Υπουργείου Εργασίας.

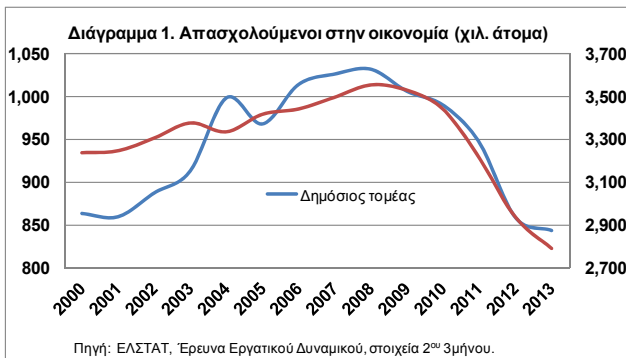
Ειδικότερα, η **αύξηση της απασχόλησης ήταν εμφανής**. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι **βελτιώθηκαν οι συνθήκες στην αγορά εργασίας τον Σεπτ.2013**, υπό την επίδραση της σημαντικής απόδοσης του τουρισμού, που συνεχίστηκε και τον Σεπτέμβριο καθώς και της επιβολής αυστηρών προστίμων προς αποτροπή της παράνομης απασχόλησης. Αυτά **συνέτειναν στην άνοδο των προσλήψεων και της καθαρής αύξησης της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας**.

Αναφορικά με το 9μηνο Ιαν.-Σεπ. 2013 η θετική καθαρή ροή απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα ανήλθε στα 165,7 χιλ. άτομα και ήταν κατά 104,96 χιλ. μεγαλύτερη από ό,τι στο 9μηνο.2012 και κατά 163,3 χιλ. άτομα υψηλότερη του το 9μηνο.2011. Μάλιστα, η αύξηση της απασχόλησης του 9μήνου 2013 ήταν μεγαλύτερη από το 9μηνο των προηγούμενων ετών για τα οποία υπάρχουν στοιχεία. Τέλος, είναι αξιοσημείωτο ότι η αύξηση της απασχόλησης στο 9μηνο Ιαν.-Σεπ. του 2013 οφείλεται στις αυξημένες προσλήψεις κατά 162,75 χιλ. άτομα σε αυτό το 9μηνο, ενώ οι απολύσεις εργαζομένων ήταν μειωμένες κατά -5,294 χιλ. και οι οικειοθελείς αποχωρήσεις ήταν αυξημένες κατά 35,99 χιλ. άτομα.

Διάρθρωση απασχόλησης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα: Τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΛΣΤΑΤ) για το 2^ο 3μηνο.2013, δείχνουν πτώση της απασχόλησης στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σε επίπεδα προ του 2^{ου} 3μήνου.2000 (βλ. Διάγραμμα 1).

Μεγαλύτερη είναι η πτώση της απασχολήσεως του δημοσίου τομέα σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο το 2^ο 3μηνο.2008 από 1.031,2 χιλ. άτομα σε 842,7 χιλ. άτομα το 2^ο 3μηνο. 2013.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, στοιχεία 2^{ου} 3μήνου.

Σε σχέση με το 2^ο 3μηνο 2009, σχεδόν το 60% της συρρίκνωσης του δημοσίου τομέα προήλθε από την δημόσια διοίκηση (-45,1 χιλ. άτομα ή, -27,7% της συνολικής μείωσης στο Δημόσιο), την εκπαίδευση (-32,7 χιλ. άτομα), τις τράπεζες (-10,2 χιλ. άτομα) και την υγεία (-9,5 χιλ. άτομα) (βλ. Πίνακα 1).

Κατά το 2^ο 3μηνο 2009, η μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων αφορούσε κυρίως την αποθήκευση (-51,1%), τις ταχυδρομικές υπηρεσίες (-46%), τον αθλητισμό (-45,9%), την κοινωνική μέριμνα (-45,6%) και την ύδρευση (-36,8%).

Αναφορικά με το ποσοστό του Δημοσίου στη συνολική απασχόληση, αυτό μειώθηκε σχεδόν σε όλους τους κλάδους. Η μεγαλύτερη, και με σημαντική διαφορά, μείωση της συμμετοχής του Δημοσίου κατά το 2^ο 3μηνο 2013 έναντι του 2^{ου} 3μήνου 2009, σημειώθηκε στην κοινωνική μέριμνα (από 67,1% σε 44,2%), τις τηλεπικοινωνίες (από 48,6 σε 31,9%), τις ταχυδρομικές υπηρεσίες (από 70,4% σε 55,1%) και τις τράπεζες (από 43,4% σε 31,7%). Αντίθετα, σημαντικά αυξήθηκε η συμμετοχή του Δημοσίου στο σύνολο της βοήθειας κατ' οίκον, από 38,5% το 2^ο 3μηνο 2009 σε 57,7% το 2^ο 3μηνο 2013 (Πίνακας 1).

Ως προς την νομική μορφή και τον φορέα του Δημοσίου, η μεγαλύτερη μείωση προήλθε από τις δημόσιες υπηρεσίες (-56,5 χιλ. άτομα), ακολουθούμενες από τους ΟΤΑ (-40,0 χιλ. άτομα) (βλ. Πίνακα 2). Εντούτοις, ως προς το σύνολο των απασχολούμενων του 2^{ου} 3μήνου 2009, η μεγαλύτερη μείωση (-37%), σημειώθηκε στις ΔΕΚΟ. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αποχώρηση χιλιάδων εργαζομένων εν όψει αλλαγής του ασφαλιστικού συστήματος το 2012, που έθιγε σε σημαντικό βαθμό, κατά πολύ περισσότερο τους απασχολούμενους στις ΔΕΚΟ από ό,τι τους λοιπούς εργαζομένους του Δημοσίου, και αφετέρου στη δραστική μείωση των μισθών τους (έως και 30% σε κάποιες περιπτώσεις).

Οικονομική δραστηριότητα	2009		2013		Μεταβολή 2013/2009	
	Εργαζόμενοι Δημοσίου	% στο σύνολο των εργαζομένων	Εργαζόμενοι Δημοσίου	% στο σύνολο των εργαζομένων	χιλ. άτομα	% Δημοσίου στην απασχ. της οικ. δραστ.
ΣΥΝΟΛΟ	1.005,4	22,2%	842,7	23,2%	-162,7	1,0%
Δημόσια Διοίκηση	378,0	100,0%	333,4	100,0%	-44,6	0,0%
Υγεία	9,5	94,2%	6,0	100,0%	-3,5	5,8%
Βιβλιοθήκες, Μουσεία, κτλ.	9,5	89,4%	5,8	90,9%	-3,7	1,5%
Αποκομιδή Απορριμμάτων	17,1	91,0%	14,0	82,4%	-3,1	-8,6%
Ηλεκτρισμός-Φυσικό Αέριο	26,5	86,8%	20,7	75,3%	-5,8	-11,5%
Εκπαίδευση	244,4	73,6%	211,7	74,5%	-32,7	0,9%
Δραστηριότητες Οργανισμών	12,1	76,5%	13,5	65,9%	1,4	-10,6%
Έρευνα και Ανάπτυξη	5,3	64,2%	4,1	59,9%	-1,2	-4,3%
Βοήθεια κατ' οίκον	4,4	38,5%	3,9	57,7%	-0,5	-6,5%
Υγεία	122,2	63,8%	112,6	57,3%	-9,6	-6,5%
Ταχυδρομικές Υπηρεσίες	14,8	70,4%	8,0	55,1%	-6,8	-15,3%
Κοινωνική Μέριμνα	15,4	67,1%	8,4	44,2%	-7,0	-22,9%
Τηλεπικοινωνίες	13,0	48,6%	9,6	31,9%	-3,4	-16,7%
Τράπεζες	33,8	43,4%	23,6	31,7%	-10,2	-11,7%
Αθλητισμός	4,5	25,8%	2,4	24,7%	-2,1	-1,1%
Ραδιόφωνο και Τηλεόραση	3,2	26,5%	2,2	24,5%	-1,0	-2,0%
Αποθήκευση	10,9	27,4%	5,4	17,1%	-5,5	-10,3%
Χερσαίες Μεταφορές	17,5	14,8%	12,9	13,2%	-4,6	-1,6%
Λοιπές δραστηριότητες	63,3	1,8%	44,7	1,8%	-18,6	0,0%

Σημ.: Αφορά στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (2^ο 3μηνο κάθε έτους).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Σεπτέμβριος 2013.

	2009	2013	Μεταβολή	% Δ επί των εργαζ. του 2009
ΣΥΝΟΛΟ	4,531,9	3,632,1	-899,8	-19,9
Εργαζόμενοι Ιδιωτικού τομέα	3,526,5	2,789,4	-737,1	-20,9
Εργαζόμενοι Δημοσίου	1,005,4	842,7	-162,7	-16,2
Δημόσια Υπηρεσία	518,0	461,5	-56,5	-10,9
ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, Δημ. Οργανισμός	217,7	192,4	-25,3	-11,6
Δήμος, Κοινότητα, Δημοτική	136,3	96,3	-40,0	-29,3
ΔΕΚΟ	64,2	40,4	-23,8	-37,0
Κρατική Τράπεζα	32,5	22,6	-9,9	-30,3
Επιχ. ελεγχόμενη από το Δημόσιο	36,7	29,4	-7,3	-19,8

Σημ.: Αφορά στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (2^ο 3μηνο κάθε έτους).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Σεπτέμβριος 2013.

Αναφορικά με την απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα, το 51,3% της μείωσης (-378,7 χιλ. άτομα) προήλθε από μόλις 5 οικονομικές δραστηριότητες: την κατασκευή κτηρίων και τις εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες, το λιανικό και χονδρικό εμπόριο και από την εστίαση (Διάγραμμα 2).

Τη μεγαλύτερη αύξηση σημείωσε η απασχόληση στα ιατρικά και οδοντιατρικά επαγγέλματα (2^ο 3μηνο 2013/2009: +15,5 χιλ. άτομα ή, 20,9% επί του συνόλου των απασχολουμένων το 2009).

Βιομηχανική Παραγωγή: Ο δείκτης *παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας* σημείωσε πτώση κατά -3,8% σε ετήσια βάση τον Αύγ.2013, έναντι μείωσής του κατά -4,3% τον Ιούλ.2013 και ανόδου του κατά +2,5% τον Αύγ.2012. Ωστόσο, στο 1^ο 8μηνο 2013 η παραγωγή της μεταποιητικής βιομηχανίας ήταν ελαφρά μειωμένη κατά -0,8%, σε ετήσια βάση, μετά την πτώση της κατά -5,7% στο 1^ο 8μηνο του 2012.

Στους κλάδους με θετική εξέλιξη της παραγωγής στο 8μηνο του 2013 περιλαμβάνονται: Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα (Αύγ.2013: 11,4%, 8μηνο 2013: +13,0%, 8μηνο 2012: +17,8%), χημικά προϊόντα (Αύγ.2013: 7,8%, 8μηνο 2013: +2,3%, έναντι -13,7% στο 8μηνο 2012), φαρμακευτικά προϊόντα και σκευάσματα (Αύγ.2013: 12,5%, 8μηνο 2013: 11,3%, 8μηνο 2012: -5,5%), μη μεταλλικά ορυκτά (Αύγ.2013: +7,4%, 8μηνο.2013: +0,2%, 8μηνο.2012: -20,2%), μηχανήματα και είδη εξοπλισμού (Αύγ.2013: -1,2%, 8μηνο 2013: +5,1%, 8μηνο 2012: -23,0%), χαρτί και προϊόντα από χαρτί (8μηνο 2013: +1,8%, 8μηνο 2012: -11,2%), δέρματα- είδη υπόδησης (Αύγ.2013: +23,9%, 8μηνο.2013: +1,2%, 8μηνο.2012: -37,7%), είδη ένδυσης (Αύγ.2013: 8,4%, 8μηνο.2013: 0,7%, 8μηνο.2012: -10,5%) και καπνός (Αύγ.2013: 29,8%, 8μηνο 2013: +2,6%, 8μηνο 2012: -4,1%).

Από την άλλη πλευρά, σημειώνεται *η μεγάλη πτώση της παραγωγής στον σημαντικό κλάδο των τροφίμων το 2013* (Αύγ.2013: -11,7%, 8μηνο 2013: -4,5%, 8μηνο 2012: -3,6%), η οποία αποτελεί ουσιαστικά τον κύριο παράγοντα που συμβάλλει στο αρνητικό πρόσημο της βιομηχανικής παραγωγής κατά το τρέχον έτος. Η πτώση αυτή οφείλεται στην διακοπή της παραγωγής ενός σημαντικού ομίλου επιχειρήσεων στον κλάδο των τροφίμων (ΑΛΛΑΤΙΝΗ-ΕΛΒΙΠΕΤ) και σε γενικότερες ανακατατάξεις που σημειώνονται στον κλάδο αυτό, π.χ., μεγάλη πτώση της παραγωγής χυμών, στο αποκορύφωμα της δετούς ύφεσης στην οικονομία και της μεγάλης πτώσης της εγχώριας κατανάλωσης. **Αξιοσημείωτη ήταν επίσης τον Αύγ.2013 η πτώση της παραγωγής στα ποτά** (Αύγ.2013: -18,1%, 8μηνο 2013: -3,1%, 8μηνο 2012: -7,2%), η οποία, ωστόσο οφείλεται σε διαφορετική εξέλιξη του κύκλου της παραγωγής το 2013 (π.χ., μεγάλη αύξηση της παραγωγής μπύρας τον Μάιο και τον Ιούνιο 2013 λόγω της έξαρσης ενωρίτερα της τουριστικής περιόδου κατά το τρέχον έτος και αντίστοιχη σημαντική μείωση της παραγωγής τον Ιούλιο και τον Αύγουστο 2013).

Στους υπόλοιπους κλάδους, μεγάλη πτώση της παραγωγής τον Αύγ.2013 σημειώθηκε στον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό (Αύγ.2013: -24,2%, 8μηνο 2013: -8,7%, 8μηνο 2012: -6,7%), καθώς και στον κλάδο της κατασκευής μεταλλικών προϊόντων (Αύγ.2013: -14,5%, 8μηνο.2013: -13,2%, 8μηνο.2012: -11,5%). Αντίθετα, σχετικά μικρή πτώση της παραγωγής σημειώνεται στα προϊόντα από

ελαστική και πλαστική ύλη (Αύγ.2013: -1,4%, 8μηνο 2013: -0,6%, 8μηνο 2012: -10,6%).

Γενικά, συνεχίζεται η σημαντική αρνητική επίπτωση στη βιομηχανική παραγωγή από την κατακόρυφη πτώση της δραστηριότητας στην αγορά ακινήτων και από την διακοπή κάθε δραστηριότητας στις αμυντικές βιομηχανίες όπως και στις επιχειρήσεις των οπείων η δραστηριότητα στηριζόταν στις κρατικές προμήθειες.

Αντίθετα, στους παραδοσιακούς κλάδους που είναι εκτεθειμένοι στον έντονο ανταγωνισμό από χώρες χαμηλού κόστους, η εγχώρια παραγωγή φαίνεται να σταθεροποιείται στα πολύ χαμηλά επίπεδα του 2012, τα οποία διαμορφώθηκαν μετά από πτώση πολλών ετών. Παραμένει, ωστόσο, στην Ελλάδα ένας σημαντικός ακόμη αριθμός παραγωγικών βιομηχανικών εγκαταστάσεων σε αυτούς τους κλάδους, με σημαντική, κυρίως, εξαγωγική δραστηριότητα. Μετά τη σημαντική μείωση του κόστους εργασίας στην Ελλάδα και την αποκατάσταση ενός πιο αποτελεσματικού πλαισίου λειτουργίας της αγοράς εργασίας και της οικονομίας γενικότερα, η οικονομική κατάσταση και η δραστηριότητα των επιχειρήσεων και στους παραδοσιακούς κλάδους αναμένεται να βελτιωθεί σταδιακά ιδιαίτερα με τη βελτίωση και των συνθηκών χρηματοδότησής τους. Μπορεί τότε να γίνει δυνατή και η επανεκκίνηση της επενδυτικής τους δραστηριότητας με σκοπό την παραγωγή προϊόντων υψηλότερης ποιότητας για την ελληνική αγορά αλλά και τη διεθνή αγορά.

Μεταβολή (% σε ετήσια βάση) της παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας σε βασικούς κλάδους			
	Στάθμιση στο		
	ΔΠΜΒ	Ιαν.-Αύγ.2013	Ιαν.-Αύγ.2012
Τρόφιμα	18,23%	-4,5%	-3,6%
Φαρμακευτικά προϊόντα και σκευάσματα	1,74%	11,3%	-5,5%
Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα	11,30%	13,0%	17,8%
Ποτά	6,00%	-3,1%	-7,2%
Καπνός	1,90%	2,6%	-4,1%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες	3,10%	-11,3%	-23,8%
Είδη Ένδυσης	3,40%	0,7%	-10,5%
Ξύλο και φελός	1,20%	-20,4%	-30,3%
Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	2,30%	1,8%	-11,2%
Χημικά προϊόντα	5,34%	2,3%	-13,7%
Μη μεταλλικά ορυκτά	10,30%	0,2%	-20,2%
Βασικά μέταλλα	8,00%	-7,5%	-4,9%
Προϊόντα από ελαστική και πλαστική ύλη	4,20%	-0,6%	-10,6%
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	5,10%	-13,2%	-11,5%
Επιπλα	1,54%	-23,5%	-31,6%
Ηλεκτρ.Υπόλ.-Ηλεκτρον. & Οπτικά προϊόντα	1,21%	-3,8%	-1,1%
Ηλεκτρολογικός Εξοπλισμός	3,00%	-8,7%	-6,7%
Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	2,05%	5,1%	-23,0%
Δείκτης Παραγ. Μεταποιητικής Βιομηχανίας	100,00%	-0,8%	-5,7%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Τέλος, ο **Γενικός Δείκτης της Βιομηχανικής Παραγωγής, μειώθηκε κατά -3,8% σε ετήσια βάση στο 8μηνο 2013**, έναντι πτώσης του κατά -3,9% στο 8μηνο 2012. Η μείωση του Γενικού Δείκτη της Βιομηχανίας προήλθε από:

(1) Την αναφερθείσα μείωση της παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας (-0,8%).

(2) Τη μείωση της εξορυκτικής δραστηριότητας (8μηνο 2013: -9,7%, 8μηνο 2012: +0,2%) που είναι κυρίως αποτέλεσμα της πτώσης της εξόρυξης άνθρακα και λιγνίτη κατά -13,3%, λόγω των σημαντικών βροχοπτώσεων και της επακόλουθης αυξημένης λειτουργίας των σταθμών παραγωγής Η/Ε από τα Υδροηλεκτρικά και άλλες ΑΠΕ.

(3) Τη μείωση της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος κατά -11,3%, μετά την πτώση της κατά -0,8% στο 8μηνο 2012, λόγω επίσης των πολύ καλών καιρικών συνθηκών που μείωσαν τη χρήση Η/Ε για θέρμανση αλλά και για κλιματισμό.

4) Τη μείωση της παροχής νερού κατά -2,3% στο 8μηνο 2013 (8μηνο 2012: +1,5%).

5) Τη μείωση της άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου κατά -8,0% στο 8μηνο 2013 (8μηνο 2012: -4,0%).

Εμπορευματικές Συναλλαγές (ΕΛΣΤΑΤ): Οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή, μειώθηκαν και πάλι κατά -7,6%, σε ετήσια βάση, τον Αύγ. 2013 από -3,6% τον Ιούλ. 2013, έναντι αύξησής τους κατά +7,3% τον Αύγ. 2012. Στο 8μηνο 2013 οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή σημείωσαν μικρή πτώση κατά -3,1%, έναντι οριακής αύξησής τους κατά +1,4% στο 8μηνο 2012. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή ανήλθαν στα € 10,95 δισ. στο 8μηνο 2013 από € 11,30 δισ. στο 8μηνο 2012. Ειδικότερα, στο 8μηνο 2013 σημειώθηκε σημαντική υποχώρηση κατά -8,7%, σε ετήσια βάση, των εξαγωγών αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή προς τις τρίτες χώρες, έναντι της αύξησής τους κατά +25,0% στην αντίστοιχη περίοδο του 2012, ενώ οριακή ήταν η αύξηση των αντίστοιχων εξαγωγών κατά +0,2% προς τις χώρες της ΕΕ-28, μετά τη μείωσή τους κατά -3,0% στο 8μηνο 2012. Οι εισαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή μειώθηκαν κατά -5,5% στο 8μηνο 2013, έναντι πτώσης κατά -9,2% στο 8μηνο 2012.

Οι εξαγωγές αγαθών με πετρελαιοειδή, μειώθηκαν κατά -5,7% σε ετήσια βάση τον Αύγ. 2013 μετά από αύξηση +11,5% τον Ιούλ. 2013 και +18,7% τον Αύγ. 2012. Αντίθετα στο 8μηνο 2013 οι εξαγωγές με πετρελαιοειδή συνεχίζουν την αυξητική τους πορεία με αύξηση κατά +4,7%, έναντι αύξησής τους κατά +9,7% στο 8μηνο 2012. Ήδη, οι εξαγωγές αγαθών με πετρελαιοειδή ανήλθαν στα € 18,19 δισ. στο 8μηνο 2013 από € 17,38 δισ. στο 8μηνο 2012.

Οι εισαγωγές αγαθών με πετρελαιοειδή σημείωσαν πτώση κατά -5,1% σε ετήσια βάση τον Αύγ. 2013 από αύξηση κατά +2,9% τον Ιούλ. 2013, ενώ είχαν σημειώσει αύξηση κατά +8,1% τον Αύγ. 2012.

Εξαγωγές με πετρελαιοειδή		
	2012	2013
Ιαν-Αύγ	17.375,3	18.189,8
% μεταβολή	9,7%	4,7%
Εξαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή		
	2012	2013
Ιαν-Αύγ	11.303,4	10.951,8
% μεταβολή	1,4%	-3,1%
Εισαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή		
	2012	2013
Ιαν-Αύγ	20.869,6	19.721,5
% μεταβολή	-9,2%	-5,5%

Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για σύνθεση των εξαγωγών κατά προϊόν, που

επεξεργάστηκε ο ΟΠΕ (σε τριψήφιο κωδικό και ανάλυση της ΤΤΔΕ), η συνολική αύξηση (βλ. παρακάτω Πίνακα) προήλθε από κυρίως από την αύξηση των εξαγωγών καυσίμων εκ των οποίων το 20% περίπου κατευθύνεται προς την Τουρκία. Αξιόλογη ήταν επίσης η συμβολή των προϊόντων μεταλλουργίας κυρίως του αλουμινίου και των βιομηχανικών ειδών από κοινά μέταλλα, μηχανολογικού εξοπλισμού (θέρμανσης και ψύξης και διάφοροι κινητήρες), των πλαστικών και χημικών, των κατασκευαστικών υλικών και των λιπασμάτων.

Αλματώδη αύξηση σημείωσαν και οι εξαγωγές των προϊόντων από ελαιόλαδο και παρασκευασμάτων του (+120,9%) και ακολούθησαν τα τυροκομικά προϊόντα και γάλα (+8,2%), τα φρούτα νωπά και αποξηραμένα (+9,6%), τα λαχανικά και τα παρασκευάσματά τους (+4,8%), και άλλα αγροτικά προϊόντα. Σημειώνεται η πτώση των εξαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας (-30,5%), βαμβακιού (-60,2%) και καπνού (-16,2%) που επηρεάζονται σημαντικά από τις εξελίξεις στις ξένες αγορές.

Πίνακας: Τα κυριότερα εξαγωγικά προϊόντα					
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ 2013		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ 2012		ΜΕΤΑΒΟΛΗ % 2013/2012
	σε € εκατ.	ΠΟΣΟΣΤΟ %	σε € εκατ.	ΠΟΣΟΣΤΟ %	
1 Καύσιμα	6.445,3	40,4	5.245,6	34,9	22,9
2 Αλουμίνιο	684,9	4,3	698,8	4,6	-2,0
3 Φρούτα νωπά, αποξηραμένα και παρασκευάσματα	671,0	4,2	612,1	4,1	9,6
4 Λαχανικά και παρασκευάσματα	632,8	4,0	603,6	4,0	4,8
5 Φάρμακα	564,6	3,5	545,5	3,6	3,5
6 Ενδύματα και υφάσματα	542,2	3,4	556,0	3,7	-2,5
7 Ήλιος και παρασκευάσματα	468,4	2,9	212,0	1,4	120,9
8 Ψάρια νωπά και παρασκευασμένα	322,5	2,0	362,9	2,4	-11,1
9 Ραβδίοι και σωλήνες από σίδηρο ή χαλκό	287,2	1,8	444,1	3,0	-35,3
10 Ασβέστης, τσιμέντο, ακροδεμία, πέτρες κλπ.	259,6	1,6	234,7	1,6	10,6
11 Χαλκός	257,3	1,6	271,3	1,8	-5,2
12 Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα	255,1	1,6	294,0	2,0	-13,2
13 Τυροκομικά και γάλα	251,2	1,6	232,1	1,5	8,2
14 Πλαστικά σε πρωτογενείς μορφές και τεχνουργήματα	239,0	1,5	123,3	0,8	93,8
15 Καπνός κατεργασμένος και ακατέργαστος	231,8	1,5	276,7	1,8	-16,2
16 Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	186,9	1,2	168,8	1,1	10,7
17 Ηλεκτρικά μηχανήματα και κινητήρες	171,0	1,1	171,8	1,1	-0,5
18 Υαλο διασποράς ηλεκτρισμού	147,9	0,9	162,5	1,2	-19,0
19 Βιομηχανικά είδη από κοινά μέταλλα	143,3	0,9	94,7	0,6	51,3
20 Πλάκες, φύλλα, ταινίες πλαστικού	143,2	0,9	143,7	1,0	-0,3
21 Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός	130,8	0,8	198,3	1,3	-34,0
22 Αμυντική βιομηχανία και ναυπηγία	119,5	0,7	121,1	0,8	-1,3
23 Πατά αλκοολούχα και μη	110,8	0,7	120,5	0,8	-8,1
24 Ηλεκτρική ενέργεια	98,3	0,6	141,5	0,9	-30,5
25 Καλλυντικά και ορώματα	93,9	0,6	93,8	0,6	0,1
26 Απορρίματα & θραύσματα μη σιδηρούχων	81,0	0,5	87,7	0,6	-7,6
27 Βαμβάκι	80,3	0,5	201,9	1,3	-60,2
28 Κατασκευή και μέρη αυτοκινήτων από σίδηρο	72,8	0,5	79,7	0,5	-8,6
29 Χημικά προϊόντα	70,1	0,4	64,9	0,4	8,0
30 Λιπάσματα	66,7	0,4	49,0	0,3	36,0
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (1-40)	13.829,4	86,7	12.632,8	84,0	9,5
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	15.946,6	100,0	15.031,6	100,0	6,1

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΟΠΕ

Αύξηση των εξαγωγών σημείωσε και η κατηγορία των φαρμακευτικών ειδών, ενώ σε υψηλή θέση βρίσκονται, παρά τη μικρή σχετικά μείωσή τους, οι εξαγωγές ενδυμάτων-υφασμάτων, ψαριών και παρασκευασμάτων και χαλκού.

Παγκόσμια Οικονομία

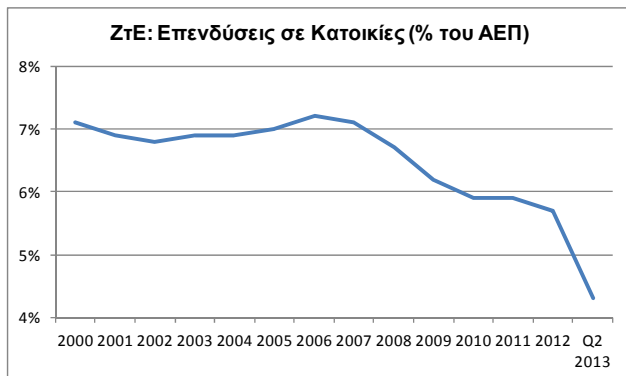
ΖΤΕ: Συνεχίζονται οι θετικές ενδείξεις για ενίσχυση του τομέα της παραγωγής στη ΖτΕ το 3^ο 3μηνο 2013, όπως σηματοδοτεί και η βελτίωση του δείκτη PMI στη μεταποίηση σε επίπεδο άνω του 50 τον Αυγ. 2013 και τον Σεπ. 2013. Επιπλέον, η

βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε περισσότερο του αναμενομένου, κατά 1,0% σε μηνιαία βάση τον Αύγ.2013, από μείωση -1,0% τον Ιούλ.2013, ενώ σε ετήσια βάση η παραγωγή ήταν μειωμένη κατά -2,1%. Η αύξηση σε μηνιαία βάση προήλθε από την αύξηση της παραγωγής αγαθών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, κατά 2,4%, μετά την μείωση κατά -1,8% τον Ιούλ.2013. Μικρότερες αυξήσεις σημειώθηκαν σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες. Ωστόσο, η υψηλή θετική συμβολή της παραγωγής στο ΑΕΠ κατά το 2^ο 3μηνο 2013 (+0,1 π.μ. σε αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,3%), είναι μάλλον απίθανο να επαναληφθεί και το 3^ο 3μηνο 2013. Επιπλέον, η όποια ενίσχυση της βιομηχανίας, μέχρι τώρα οφείλεται αποκλειστικά στη Γερμανία. Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανική παραγωγή στη Γερμανία αυξήθηκε κατά 1,8% σε μηνιαία βάση τον Αύγ.2013, έναντι πτώσης -1,6% τον Ιούλ.2013, και σε ετήσια βάση αυξήθηκε κατά 0,4% (Ιούλ.2013: -2,0%), ενώ αντίθετα στη Γαλλία η παραγωγή μειώνεται για 2^ο συνεχή μήνα, όπως φαίνεται και στον παρακάτω Πίνακα. Ενδεικτικό είναι ότι στη Γαλλία και ο δείκτης PMI στη μεταποίηση παραμένει στο 49,8 τον Σεπ.2013, ενώ υπολογίζεται ότι η βιομηχανική παραγωγή στη Γαλλία το 3^ο 3μηνο 2013 θα μειωθεί άνω του -1,0%, έναντι αύξησης +1,2% το 2^ο 3μηνο 2013. Μεγάλη εξακολουθεί να είναι η πτώση της βιομηχανικής παραγωγής στις χώρες της περιφέρειας, πλην της Πορτογαλίας.

Βιομηχανική Παραγωγή σε επιλεγμένες χώρες της ΖτΕ, % ετήσια μεταβολή				
	Αύγ.2013	Ιούλ.2013	Ιούν.2013	Μάιος 2012
ΖτΕ	-2,1	-1,9	-0,3	-2,0
Γερμανία	0,4	-2,0	0,4	-2,6
Γαλλία	-3,5	-1,7	0,1	0,6
Ιταλία	-4,6	-4,2	-2,1	-4,3
Ελλάδα	-7,5	-7,8	0,8	-5,8
Ολλανδία	0,1	-2,0	-1,8	1,9
Ισπανία	-2,0	-1,2	-1,9	-1,5
Ιρλανδία	-5,9	-5,1	3,2	-7,2
Πορτογαλία	0,4	-1,2	2,4	4,4

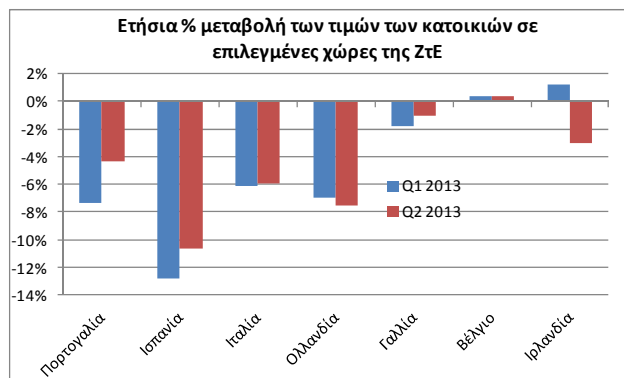
Πηγή: Eurostat

Επίσης, η αγορά ακινήτων είναι ένας ακόμη κλάδος ο οποίος εμφανίζει σημάδια βελτίωσης, μετά την μεγάλη επιβράδυνση που έχει υποστεί, εξέλιξη που αποτυπώνεται τόσο στην πτώση των τιμών των κατοικιών, αλλά και της συρρίκνωσης των επενδύσεων σε κατοικίες ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Eurostat, **οι τιμές των κατοικιών στη ΖτΕ αυξήθηκαν κατά 0,3% σε 3μηναία**

βάση το 2^ο 3μηνο 2013, από μείωση -1,4% το 1^ο 3μηνο 2013, ενώ σε ετήσια βάση η πτώση των τιμών αυτών περιορίστηκε στο -2,2% το 2^ο 3μηνο 2013, από -2,4% το 1^ο 3μηνο 2013. Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα, στις χώρες της περιφέρειας που αντιμετώπισαν την μεγαλύτερη κρίση στην συγκεκριμένη αγορά, φαίνεται ότι η κατάσταση εξομαλύνεται, αν και οι τιμές κατοικιών συνεχίζουν να μειώνονται με έντονο ρυθμό στην Ισπανία.

Κίνα: Στην Κίνα ο πληθωρισμός με βάση το ΔTK αυξήθηκε σημαντικά τον Σεπτ. 2013 σε 3,1% (υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων επτά μηνών), από 2,6% τον Αύγ. 2013 και πάνω από τις προβλέψεις των αναλυτών. Σημειώθηκε μεγάλη αύξηση των τιμών των τροφίμων κατά 6,1% τον Σεπτ.2013,, από 4,7% τον Αύγ.2013 και ιδιαίτερα των λαχανικών κατά 18,9% σε ετήσια βάση, από 5,2% τον Αύγ.2013, καθώς οι τιμές των λαχανικών είχαν μειωθεί τον Σεπτ. 2012. Ο δομικός πληθωρισμός αυξήθηκε οριακά τον Σεπτ. 2013 σε 1,7% από 1,6% τον Αύγ. 2013. Εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός δεν θα συνεχίσει να αυξάνεται καθώς οι τιμές των λαχανικών σημειώνουν υποχώρηση από την αργία της εθνικής ημέρας στις αρχές Οκτωβρίου.

Τον Σεπτ. 2013 το εμπορικό ισοζύγιο παρουσίασε πλεόνασμα ύψους \$ 15,2 δισ. που ήταν χαμηλότερο σε σχέση με τον Αύγ. 2013 (\$28,5 δισ.). Οι εξαγωγές της Κίνας υποχώρησαν κατά -0,3% ετησίως τον Σεπτ. 2013, σε αντίθεση με τις προβλέψεις των αναλυτών για αύξηση. Αυτή η υποχώρηση οφείλεται στη σημαντική μηνιαία αύξηση των εξαγωγών προς άλλες αναδυόμενες χώρες τον Σεπτ. 2012 που είχε προέλθει από υπερτιμολογήσεις, καθώς και στον περιορισμό της παγκόσμιας ζήτησης. Οι εξαγωγές στη Ν. Κορέα, την Ταϊβάν και την Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκαν, ενώ ο ρυθμός αύξησης των εξαγωγών στις ΗΠΑ υποχώρησε. Αντίθετα, οι εισαγωγές στην Κίνα αυξήθηκαν κατά 7,4% ετησίως τον Σεπτ. 2013 σε σχέση με 7,0% ετησίως τον Αύγ. 2013, με μεγαλύτερο ρυθμό σε σχέση με τις προβλέψεις των αναλυτών. Ειδικότερα, οι εισαγωγές εμπορευμάτων παρουσίασαν σημαντική αύξηση κάτι που δείχνει ότι η οικονομική ανάκαμψη στη χώρα συνδέεται με τις επενδύσεις και την κατασκευή υποδομών.

Ιαπωνία: Στην Ιαπωνία ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης σημείωσε σημαντική άνοδο τον Σεπτ. 2013 σε 45,4 από 43,0 τον Αύγ. 2013, ελαφρά χαμηλότερα από το υψηλό του Μαΐου 2013 και

ξεπερνώντας κατά πολύ τις προβλέψεις των αναλυτών. Μεγάλη αύξηση παρουσίασαν οι συνιστώσες του δείκτη που αφορούν την απασχόληση και την προθυμία για αγορά διαρκών αγαθών, ενώ μικρότερη αύξηση σημείωσαν οι συνιστώσες του δείκτη που αφορούν τα εισοδήματα και τη συνολική διαβίωση. Αν και η έρευνα διεξήχθη στα μέσα Σεπτεμβρίου, δηλαδή πριν την ανακοίνωση της απόφασης της κυβέρνησης για αύξηση του φόρου κατανάλωσης, η γνώμη των νοικοκυριών είχε επηρεαστεί θετικά από δημοσιεύματα ότι η αύξηση του φόρου κατανάλωσης θα συνοδευθεί από μέτρα τόνωσης της οικονομίας, ενώ ευνοϊκά επέδρασε και το θετικό κλίμα μετά την ανάθεση στο Τόκυο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2020, αντισταθμίζοντας την αδύναμη αύξηση των εισοδημάτων.

Ο δείκτης δραστηριότητας της έρευνας των παρατηρητών της οικονομίας (Economy Watchers' Survey-EWS) αυξήθηκε σε 52,8 τον Σεπτ. 2013 από 51,2 τον Αύγ. 2013, μετά από πέντε μήνες υποχώρησης, σε υψηλότερο επίπεδο από τις προβλέψεις των αναλυτών. Η συνιστώσα του δείκτη που αφορά τα νοικοκυριά αυξήθηκε σε 50,6 τον Σεπτ. 2013 από 49,3 τον Αύγ. 2013. Μεγαλύτερη αύξηση παρουσίασαν οι συνιστώσες που αφορούν τις επιχειρήσεις σε 55,9 από 53,3 τον Αύγ. 2013 και της απασχόλησης σε 60,3 από 58,7 τον Αύγ. 2013. Ακόμη μεγαλύτερη ήταν η αύξηση της συνιστώσας για τη μέλλουσα κατάσταση σε 54,2 από 51,2 τον προηγούμενο μήνα. Φαίνεται, λοιπόν, ότι τα νοικοκυριά ήταν λιγότερο αισιόδοξα από τις επιχειρήσεις καθώς πλήττονται από τον αυξανόμενο πληθωρισμό και τους μειούμενους μισθούς.

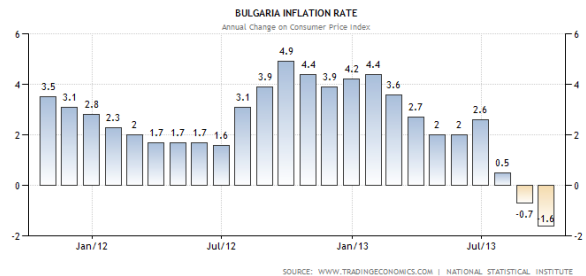
Οι παραγγελίες μηχανημάτων του ιδιωτικού τομέα, εξαιρουμένων των πλοίων και των παραγγελιών από εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας, αυξήθηκαν κατά 5,4% μηνιαίως τον Αύγ. 2013 φτάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο από το 2008. Η αύξηση αυτή ήταν σε αντίθεση με τις προβλέψεις των αναλυτών για μικρή υποχώρηση που βασιζόνταν στις προβλέψεις των επιχειρήσεων για υποχώρηση το 3^ο 3μηνο του 2013. Σε ετήσια βάση οι παραγγελίες μηχανημάτων αυξήθηκαν κατά 10,3%. Οι αυξημένες παραγγελίες μηχανημάτων τον Αύγ. 2013 δείχνουν ότι η άνοδος των επιχειρηματικών επενδύσεων συνεχίστηκε το 3^ο 3μηνο του 2013.

NA Ευρώπη

Αλβανία: Η εταιρεία Deloitte & Touche ανέλαβε να προσδιορίσει το ακριβές ύψος του δημόσιου χρέους καθώς έχει ξεσπάσει πολιτική κόντρα μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης σχετικά με το ύψος του. Η εταιρία συμβούλων αναμένεται να υποβάλλει την έκθεση της μέχρι το τέλος Νοεμβρίου.

Βουλγαρία: Νέα πρόταση μομφής για την κυβέρνηση από το συντηρητικό κόμμα GERB.

Σημειώνεται ότι είναι η δεύτερη πρόταση μομφής, κατά της κυβέρνησης σε διάστημα 20 ημερών. Εκτιμάται ωστόσο ότι η κυβέρνηση θα λάβει ψήφο εμπιστοσύνης χάρη στη στήριξη από το κόμμα της τουρκικής μειονότητας και των εθνικιστών. Ο **πληθωρισμός** με βάση το ΔΤΚ υποχώρησε σε αρνητικά επίπεδα, στο -1,6% για 2^ο συνεχή μήνα τον Σεπτ.2013, από -0,7% τον Αύγ.2013. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις διοικητικά ρυθμιζόμενες μειώσεις των τιμών της ενέργειας από τη ρυθμιστική αρχή ενέργειας. Ειδικότερα, η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκε κατά -11,1% σε ετήσια βάση τον Σεπτ.2013.

Στην πτώση του πληθωρισμού συνέβαλε επίσης και η υψηλή μέτρηση που είχε καταγραφεί τον αντίστοιχο μήνα του περασμένου έτους. Σε μηνιαία βάση, ο πληθωρισμός σημείωσε άνοδο κατά 0,1% το Σεπ.2013, λόγω των υψηλών τιμών στα τρόφιμα.

Ρουμανία: Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ΙΤΣ) της Ρουμανίας κατέγραψε έλλειμμα €160 εκατ. στο 8μηνο Ιαν.-Αύγ.2013 (-0,1% του εκτιμώμενου ΑΕΠ για το 2013). Ωστόσο, η ΤΠΡουμανίας αναθεώρησε σε υψηλότερα επίπεδα τα στοιχεία για το 2012. Ειδικότερα, το έλλειμμα του ΙΤΣ επαναπροσδιορίστηκε σε € 5.838 εκατ. (-4,4% του ΑΕΠ) από € 5.151 εκατ. (-3,9% του ΑΕΠ). Ο περιορισμός του ελλείμματος του ΙΤΣ για την περίοδο Ιαν.-Αύγ.2013 προήλθε κυρίως από τη συρρίκνωση του ελλείμματος των συναλλαγών σε αγαθά, ενώ θετική επίπτωση είχε το πλεόνασμα στο ισοζύγιο των υπηρεσιών. Οι καθαρές άμεσες επενδύσεις μειώθηκαν στα € 1,12 δις (κατά -35,9% σε ετήσια βάση) ενώ το πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών μεταβιβάσεων (απορρόφηση κονδυλίων της ΕΕ, μεταναστευτικά εμβάσματα) μειώθηκε στα € 2,3 δις (κατά -7,0% σε ετήσια βάση)..

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ
(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

Ετήσια στοιχεία	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές αγοράς)	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-6,4	-3,7
Ιδιωτική Κατανάλωση	3,6	4,3	-1,6	-6,3	-7,7	-9,1	-5,9
Δημόσια Κατανάλωση	7,1	-2,6	4,9	-8,7	-5,2	-4,2	-5,0
Ακαθάριστες Επενδύσεις	22,8	-14,3	-13,7	-15,0	-19,6	-19,2	-3,2
- Κατοικίες	25,6	-33,6	-20,7	-21,6	-18,0	-32,9	-19,0
- Εξοπλισμός	27,4	-4,8	-18,4	-8,2	-18,1	-17,4	1,5
Μεταποίηση	2,2	-4,7	-11,2	-5,1	-8,5	-3,9	0,5
Ανεργία (%)	8,3	7,7	9,5	12,5	17,7	24,2	27,0
Συνολική Απασχόληση	1,4	1,2	-0,6	-2,6	-5,6	-8,3	-3,5
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (μέσα επίπεδα)	2,9	4,2	1,2	4,7	3,3	1,5	-0,5
Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος	3,1	4,9	5,2	0,1	-2,4	-6,4	-6,3
Πιστωτική Επέκταση (προς ιδιωτικό τομέα)	21,5	15,9	4,1	0,0	-3,1	-4,0	-2,0
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,5	-6,0	-4,1
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών με κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (% ΑΕΠ)	-12,4	-13,3	-10,3	-9,2	-8,6	-2,2	1,0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ΔΟΜ Alpha Bank.

* Εκτίμηση

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2011	2012				2012	2013
	έτος	Q1	Q2	Q3	Q4	έτος	διαθέσιμη περίοδος
Οικονομική Δραστηριότητα							
Όγκος Λιανικών Πωλήσεων (εκτός καυσίμων)	-8,7	-12,1	-11,4	-9,9	-13,8	-11,8	-11,1 (7μην.)
Νέες εγγραφές ΙΧ Αυτοκινήτων	-29,8	-36,0	-49,9	-45,7	-30,9	-41,7	-1,4 (8μην.)
Οικοδομική Δραστηριότητα	-37,7	1,9	-26,2	-43,7	-44,1	-30,6	-37,8 (6μην.)
Μεταποίηση	-8,5	-9,6	-3,9	-3,8	1,9	-3,9	-0,2 (7μην.)
Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών PMI στη μεταποίηση	43,6	40,0	41,3	42,0	41,4	41,2	47,5 (Σεπ.)
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	80,6	78,5	79,0	79,7	82,7	80,0	90,1 (Ιαν.-Σεπ.)
Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Μεταποίηση	76,9	72,9	77,6	76,7	81,6	77,2	88,6 (Ιαν.-Σεπ.)
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-74	-81	-75	-69	-75	-75	-70,7 (Ιαν.-Σεπ.)
Πιστωτική Επέκταση							
Ιδιωτικός Τομέας	-3,1	-4,0	-4,8	-4,5	-4,0	-4,0	-3,9 (Αύγ.)
Επιχειρήσεις	-2,0	-3,3	-4,1	-4,9	-4,4	-4,4	-4,5 (Αύγ.)
- Βιομηχανία	0,1	-2,3	-3,4	-4,2	-2,1	-2,1	-1,0 (Αύγ.)
- Κατασκευές	-7,4	-6,8	-6,8	-6,6	-1,9	-1,9	0,5 (Αύγ.)
- Τουρισμός	-2,3	-0,5	-0,2	-0,2	1,1	1,1	-1,4 (Αύγ.)
Νοικοκυριά	-3,9	-4,4	-4,4	-4,2	-3,8	-3,8	-3,6 (Αύγ.)
- Καταναλωτική Πίστη	-6,4	-6,8	-5,3	-5,3	-5,1	-5,1	-4,8 (Αύγ.)
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,9	-3,4	-3,6	-3,7	-3,4	-3,4	-3,2 (Αύγ.)
Τιμές							
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,3	-0,9	1,9	-1,5	1,7	1,5	-1,1 (Σεπ.)
Δομικός Πληθωρισμός	1,5	-1,8	1,9	-1,6	1,2	0,3	-1,9 (Σεπ.)
Δείκτης Τιμών Διαμερισμάτων	-5,5	-10,2	-10,8	-12,6	-13,2	-11,7	-11,5 (3μην.)
Επιτόκια							
Ταμιευτηρίου	0,40	0,41	0,42	0,42	0,42	0,42	0,39 (Αύγ.)
Δάνεια προς επιχειρήσεις	7,46	7,81	7,67	7,52	7,45	7,61	7,33 (Αύγ.)
Καταναλωτικών Δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	12,37	11,41	11,26	11,22	10,76	11,16	11,26 (Αύγ.)
Στεγαστικών Δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	4,71	4,13	3,78	3,31	3,16	3,60	2,99 (Αύγ.)
Απόδοση 10-ετούς Ομολόγου	15,75	24,74	25,40	23,69	16,16	16,16	9,32 (Αύγ.)
ΑΕΠ σε σταθερές τιμές							
Τελική Κατανάλωση	-7,2	-7,4	-7,2	-8,9	-8,7	-8,1	-6,3 (2ο 3μην.)
Επενδύσεις	-19,6	-22,8	-21,5	-21,5	-10,3	-19,2	-11,0 (2ο 3μην.)
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	0,3	4,2	-3,0	-4,2	-4,8	-2,4	0,9 (2ο 3μην.)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-7,3	-14,9	-12,9	-18,7	-8,1	-13,7	-11,8 (2ο 3μην.)
Ισοζύγιο Πληρωμών σε € δις.							
Εξαγωγές Αγαθών	20,2	4,9	10,4	16,1	22,0	22,0	13,2 (7μην.)
Εισαγωγές Αγαθών	47,5	10,8	21,5	31,7	41,6	41,6	23,0 (7μην.)
Εμπορικό Ισοζύγιο	-27,2	-5,9	-11,1	-15,7	-19,6	-19,6	-9,8 (7μην.)
Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων	8,8	2,2	5,0	13,8	16,3	16,3	12,4 (7μην.)
Αναλογία Αδήλων Πόρων προς Εμπορικό Έλλειμμα	32,4	37,5	45,5	88,0	83,4	83,4	127,0 (7μην.)
Ισοζύγιο Τρεχ/σών Συναλλαγών (κεφαλ. μεταβιβ.)	-18,4	-3,7	-6,0	-1,9	-3,3	-3,3	2,6 (7μην.)
Άμεσες Επενδύσεις (καθ. μεταβολή ροής)	-0,40	-0,5	0,6	1,9	0,3	2,3	1,7 (7μην.)
Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου (καθ. μεταβολή ροής)	-19,6	-36,5	-34,4	-3,9	-24,2	-99,1	-11,3 (7μην.)
Χρηματιστήριο							
Γενικός Δείκτης Τιμών ΧΑ	680,4	729,0	611,0	739,0	908,0	908,0	1.014,1 (Σεπ.)
(% μεταβολή ΓΔ)	-51,9	7,1	-10,2	8,6	33,4	33,4	37,2 (Σεπ.)
Χρηματιστηριακή Αξία (% ΑΕΠ)	11,8	13,4	11,5	13,6	17,7	17,7	31,6 (Σεπ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος και ΕΛΣΤΑΤ.